

**Technikum Nr 2 im. gen. Mieczysława Smorawińskiego
w Zespole Szkół Ekonomicznych w Kaliszu**

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych – kształcenie ogólnokształcące

Przedmiot: Język polski

Klasa: II

Zakres podstawowy i rozszerzony

III etap edukacyjny na podbudowie wymagań dla szkoły podstawowej

Opracowanie na podstawie materiałów wydawnictwa Stentor

Wymagania do poszczególnych działów programowych są uporządkowane analogicznie do układu materiału w podręcznikach Aleksandra Nawareckiego i Doroty Siwickiej *Przeszłość i dziś Literatura – język – kultura. Liceum i technikum. Klasa 2, część 1. Zakres podstawowy i rozszerzony* oraz Ewy Paczoskiej *Przeszłość i dziś Literatura – język – kultura. Liceum i technikum. Klasa 2, część 2. Zakres podstawowy i rozszerzony*. Zapis wymagań odpowiada (z drobnymi wyjątkami) koncepcji podręcznika. Kształcenie literackie i kulturowe jest w większości powiązane z kształceniem językowym i tworzeniem wypowiedzi. Kilka zagadnień językoznawczych (i związane z nimi wymagania) zgrupowano w osobnym dziale pod nagłówkiem *Kształcenie językowe*. Zamieszczony tam materiał odpowiada tematom poświęconym w planach i rozkładach wyłącznie treściom kształcenia językowego.

Tematy, tytuły i inne elementy planu zapisane na podświetlonym tle odnoszą się do lektur uzupełniających i związanych z nimi wymagań. Zgodnie z podstawą programową, w każdej klasie poznawana jest co najmniej jedna pozycja książkowa z lektur uzupełniających.

Wymagania oznaczone gwiazdką odnoszą się do nauczania w zakresie rozszerzonym.

Dział programowy. Tematyka i problematyka	Wymagania podstawowe oceny: dopuszczający i dostateczny	Wymagania ponadpodstawowe oceny: dobry i bardzo dobry	Wymagania ponadpodstawowe ocena: celujący

VI. OŚWIECENIE

Uczeń:

21. Wprowadzenie do oświecenia.	– podaje ogólne informacje o epoce oświecenia (nazwa, ramy czasowe, rola wiedzy i edukacji, przemiany społeczne) – wyjaśnia terminy: racjonalizm, empiryzm, deizm, ateizm, liberynizm – wyjaśnia nazwę „oświecenie” – przedstawia krótko najwybitniejszych filozofów epoki (Locke, Kant) – przedstawia najważniejsze założenia myśli filozoficznej epoki: racjonalizmu i empiryzmu – określa wpływ rewolucji francuskiej na kształtowanie się nowej epoki	– określa, jakie zmiany społeczne wpłynęły na kształt epoki oświecenia – *szerzej omawia prądy filozoficzne, które ukształtowały epokę – na podstawie wiadomości z podręcznika oraz *znalezionych samodzielnie w różnych źródłach przedstawia wybitne osiągnięcia polskiego oświecenia (rozwój edukacji i reformy szkolnictwa, rola teatru, rozkwit publicystyki itp.) – przedstawia historyczne tło polskiego oświecenia	- zaprezentuje związek światopoglądu oświecenia z życiem codziennym w epoce, - określa, w jaki sposób sztuka oświecenia odzwierciedlała najważniejsze idee tej epoki

	– omawia polskie reformy i ich twórców – przedstawia początki polskiej publicystyki – omawia rolę teatru w oświeceniu, wymienia jego najważniejszych twórców i najbardziej znaczące utwory – krótko przedstawia francuską <i>Encyklopedię</i> i encyklopedystów – tworzy definicje wskazanych pojęć	– przygotowuje i wygłasza referat lub prezentację na temat epoki; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu – prezentuje Woltera, D. Diderota i J.J. Rousseau – jako wybitnych myślicieli francuskiego oświecenia – *na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów prezentuje sylwetki filozofów (Kartezjusz, Locke, Kant) i krótko referuje założenia ich teorii	
22. Czas rozumu. Bohaterowie Woltera i ich przygody na „najlepszym ze światów”. Kryzys oświeceniowego optymizmu.	– *wykazuje się znajomością i rozumieniem fragmentów <i>Kandyda</i>; przedstawia jego tematykę i problematykę utworu – czyta ze zrozumieniem i interpretuje fragmenty utworu, dostrzegając w nich tendencje epoki (np. dydaktyzm i krytycyzm) – streszcza wybrane przygody Kandyda – *interpretuje przedstawione w utworze wydarzenia, odczytując ich warstwę paraboliczną, sensory uniwersalne oraz aluzje do wydarzeń historycznych, instytucji społecznych itp. – charakteryzuje głównego bohatera, zwracając uwagę na jego imię znaczące oraz rolę, jaką odgrywa w utworze – prezentuje pozostałych bohaterów <i>Kandyda</i> (np. Panglossa, Marcina, Kakambo...) i określa ich rolę w utworze – na podstawie poznanych fragmentów określa poglądy Woltera na naturę ludzką oraz stosunek pisarza do wojny – przedstawia krainę Eldorado oraz określa jej symboliczne znaczenie – *interpretuje tytuł powiastki – *rozpoznaje prześmiewczą konwencję utworu; wskazuje elementy satyry, sarkazmu oraz ironii – *na podstawie <i>Kandyda</i> przedstawia cechy gatunkowe powiastki filozoficznej – wskazuje związek utworu z filozofią epoki (racjonalizm, polemika z filozofią optymizmu, deizm) – wyjaśnia znaczenie wyrazów: fatalista, fatalizm, krytycyzm	– utwór Woltera odczytuje jako filozoficzną polemikę z oświeceniowym optymizmem – *wskazuje w <i>Kandydzie</i> elementy gry literackiej oraz ironiczny dystans narratora wobec świata przedstawionego – prezentuje autora powiastki na tle epoki oświecenia – *wyjaśnia określenie „wolterianizm” – analizuje język utworu; wskazuje językowe przejawy dowcipu, sarkazmu, ironii – *charakteryzuje powiastkę filozoficzną jako gatunek oświeceniowego krytycyzmu – *wskazuje wpływ powiastki filozoficznej na kształtowanie się pierwszych powieści europejskich	– *na podstawie podręcznika określa stosunek ludzi oświecenia (np. encyklopedystów) do władzy, religii i Kościoła, ich poglądy na społeczeństwo i naturę
23. Triumf rozumu. Oświeceniowa	– wykazuje się znajomością i rozumieniem ody Naruszewicza <i>Balon</i>	– analizuje ukazane w wierszu <i>Balon</i> obrazy człowieka ujarzmiającego przyrodę	– *wygłasza na forum klasy wypowiedź na temat ważnych postaci oświecenia oraz prądów filozoficznych i artystycznych opracowaną na

wizja świata i miejsce w nim człowieka.	– określa, czym jest klasycyzm epoki oświecenia; dostrzega jego związek z filozofią racjonalizmu – interpretuje wiersz Naruszewicza jako pochwałę rozumu ludzkiego – w wierszu Naruszewicza i malarstwie epoki wskazuje kult rozumu ludzkiego, wiedzy i wynalazków – *wskazuje filozoficzne źródła oświeceniowej fascynacji nauką i wiedzą – na podstawie wiersza <i>Balon</i> przedstawia cechy ody – wskazuje peryfrazy jako środki typowe dla stylu klasycystycznego – rozpoznaje w utworze inne środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje	– interpretuje wiersz, wykorzystując kontekst filozoficzny i historyczny – *charakteryzuje odę jako gatunek klasycystyczny – dostrzega w wierszu cechy stylu klasycystycznego (jasność, przejrzystość myśli, czystość stylu, zgodność z regułami gatunku)	podstawie samodzielnie zgromadzonych materiałów
24. Patriotyzm czasów kłeski. O nowy rozumny kształt państwa.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> Krasickiego – interpretuje hymn Krasickiego, odnajdując w nim model patriotyzmu czasów kłeski – wyjaśnia, dlaczego utwór stał się wzorcem liryki patriotycznej – analizuje budowę utworu, wskazując jego klasycystyczny charakter – analizuje słownictwo użyte w wierszu, wskazując czystość języka jako jedną z zasad utworu klasycystycznego – charakteryzuje hymn jako gatunek klasycystyczny – odnajduje zasady stylu klasycystycznego w malarstwie epoki – na podstawie podręcznika omawia działalność państwa w sferze kultury w czasach stanisławowskich: reformy, instytucje kulturalno-oświatowe – podaje najważniejsze informacje o życiu i twórczości Krasickiego – redaguje noty biograficzne najważniejszych postaci polskiego oświecenia oraz hasła encyklopedyczne pojęć związanych z tą epoką w Polsce oraz instytucji kulturalnych i społecznych – przedstawia walkę o czystość języka polskiego i związane z nią instytucje – określa, czym jest klasycyzm epoki oświecenia; dostrzega jego związek z filozofią racjonalizmu	– przeprowadza pełną analizę i interpretację hymnu Krasickiego – *wskazuje w wierszu cechy stylu klasycystycznego (jasność, przejrzystość myśli, czystość stylu, zgodność z regułami gatunku) – omawia wybrane dzieła sztuki oświeceniowego klasycyzmu, wskazując typowe dla nich cechy i zasady estetyczne – przedstawia klasycystyczny ideał języka i odnajduje go w znanych utworach Krasickiego – *przeprowadza interpretację porównawczą hymnu Krasickiego oraz wybranego obrazu Davida; uwzględnia temat, wymowę, klasycystyczny charakter obu dzieł – odczytuje dzieła Canaletta jako obraz czasów stanisławowskich i jako przykłady malarstwa klasycystycznego – *prezentuje samodzielnie znalezione informacje o ważnych instytucjach społeczno-kulturalnych powstałych w dobie oświecenia – *przedstawia w postaci referatu króla Stanisława Augusta i kulturę jego czasów, uwzględniając kontekst historyczny – *wygłasza referat na temat reform szkolnictwa w Polsce w XVIII w. oraz na temat zasług Konarskiego	– na podstawie podręcznika oraz samodzielnie znalezionych źródeł prezentuje sylwetki wybitnych postaci polskiego oświecenia (np. w formie: komentarza, gazetki klasowej, prezentacji multimedialnej)

	– *na podstawie konkretnych dzieł porównuje charakterystyczne cechy stylu klasycystycznego w architekturze, rzeźbie, malarstwie i poezji – *syntetycznie charakteryzuje klasycyzm jako główny nurt artystyczny i myślowy oświecenia (obok sentymentalizmu i rokoka)		
25. Satyra prawdę mówi..., czyli realizacja oświeceniowej zasady „bawiąc – uczyć”.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem przynajmniej jednej satyry Krasickiego, np. <i>Pijaństwo, Do króla, Żona modna</i> – rozpoznaje jej (ich) tematykę i problematykę oraz związek z założeniami ideowymi epoki; dostrzega prześmiewczy i krytyczny charakter – streszcza satyrę (-y), wskazuje sposoby portretowania postaci – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego; dostrzega dialogowość, obrazki obyczajowe, retoryczność stylu (przytacza właściwe fragmenty) – wskazuje przykłady komizmu, sarkazmu i ironii – przedstawia satyrę jako gatunek literacki i jako *konwencję estetyczną; rozróżnia satyrę polityczną i obyczajową – wyjaśnia, na czym polega dydaktyczno-moralizatorski charakter czytanych utworów – porównuje satyryczny wymiar utworów Krasickiego i obrazów Hogartha, *uwzględnia specyfikę tworzywa każdego z dzieł – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, wykorzystując znalezione informacje do pogłębienia omawianych zagadnień – dostrzega nawiązania do tradycji oświeceniowych satyr w poezji współczesnej (np. w wierszu Jastruna <i>Pijaństwo</i>) – *w różnych źródłach znajduje wiadomości pogłębiające własne interpretacje oświeceniowych utworów	– interpretuje satyrę (-y) Krasickiego, sytuując ją (je) w kontekście filozoficznym i kulturowym – na podstawie znanych satyr określa, jaki był stosunek poetów oświecenia do dziedzictwa sarmatyzmu – charakteryzuje język i styl czytanych satyr – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Krasickiego – porównuje środki artystyczne służące satyrze w malarstwie i literaturze – wnioskuję, dlaczego bajka i satyra były popularnymi gatunkami oświecenia – rozpoznaje finezyjność budowy znanej satyry (np. <i>Do króla</i>); interpretuje funkcję i wymowę zamysłu kompozycyjnego – *cytuje literaturę przedmiotu w pracach pisemnych, prawidłowo sporządza przypisy	– *analizuje i interpretuje wiersz współczesny podejmujący polemikę z dziedzictwem sarmatyzmu; formułuje hipotezę interpretacyjną i weryfikuje ją na podstawie analizy
26. Obraz świata wylaniający się z bajek Krasickiego.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem bajek Krasickiego (także poznanych w szkole podstawowej), np. <i>Wstęp do bajek, Jagnię i wilcy, Ptaszki w klatce, Przyjaciel, Dewotka</i> – analizuje wskazane bajki Krasickiego, zwracając uwagę na ich przejrzystą strukturę – zgodną z zasadami estetyki klasycystycznej – formułuje przesłania dydaktyczno-moralizatorskie bajek (morały)	– analizuje i interpretuje bajki Krasickiego, uwzględniając ich styl i moralizatorskie przesłanie – wyjaśnia pojęcia: alegoryzm (alegoryczny), aforyzm, sentencja (sentencjonalność stylu) – pisze rozprawkę (*esej) na temat wizji świata wylaniającej się z bajek i satyr Krasickiego; wykorzystuje literaturę przedmiotu, prawidłowo	– przedstawia sylwetkę Krasickiego jako najwybitniejszego polskiego poety oświecenia

	– przedstawia bajkę jako gatunek klasycystyczny, wskazując m.in. charakter dydaktyczny, morał, puentę, alegoryzm, lapidarność itp. – rozróżnia bajki narracyjne i epigramatyczne – w dłuższej wypowiedzi (np. w formie rozprawki lub *eseju) opisuje pesymistyczną wizję świata wyłaniającą się z bajek Krasickiego	sporządza przypisy i zestawienie bibliograficzne, przytacza cytaty	
27. Czcicie i wiara w epoce rozumu. Sielanka sentymalna. Człowiek częścią natury. Natura jako raj utracony. Najślynniejsza kolęda polska.	– wykazuje się znajomością i zrozumieniem sielank oraz <i>Pieśni o narodzeniu Pańskim</i> Karpińskiego – określa tematykę i problematykę utworów – określa temat, nastrój, charakter wierszy – charakteryzuje postać nadawcy (podmiotu lirycznego), opisując jego uczucia i sposób ich wyrażenia – podaje określenia składające się na uczuciowość sentymalną – przedstawia cechy sielanki sentymalnej (m.in. paralelizm między światem natury i przeżyciami ludzkimi, ludowość) – wskazuje środki stylistyczne: powtórzenia, paralelizmy składniowe, epitety; określa ich funkcje – w czytanych utworach literackich i w malarstwie epoki rozpoznaje topos Arkadii – *porównuje sposób kształtowania przestrzeni arkadyjskiej w malarstwie i utworach literackich – opisuje park sentymalny; wskazuje jego charakterystyczne elementy i określa ich znaczenia – przedstawia sentymalizm jako prąd artystyczny oświecenia – *przedstawia kult pamiątek (także narodowych) jako cechę polskiego sentymalizmu – interpretuje <i>Pieśń o narodzeniu Pańskim</i> jako przykład poezji religijnej epoki oświecenia; określa ukazane w niej relacje między Bogiem a człowiekiem – wskazuje w kolędzie charakterystyczne środki stylistyczne (np. apostrofy, wykrzyknienia, antytezy, oksymorony) i określa ich funkcje – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, znajdując w nim potrzebne informacje o literaturze sentymalnej	– na podstawie poezji i malarstwa przedstawia człowieka i świat jego przeżyć wewnętrznych jako pole zainteresowania sztuki sentymalnej – ukazuje wpływ poglądów filozoficznych (Rousseau) na literaturę i sztukę – analizuje i interpretuje sielanki sentymalne, zwracając uwagę na ukazaną w nich uczuciowość sentymalną, związek z naturą i stylizowaną „prostotę” – wskazuje religijność jako ważną cechę polskiego sentymalizmu – analizuje język i styl <i>Pieśni o narodzeniu Pańskim</i>; *dostrzega w pieśni elementy poetyki baroku – dostrzega i interpretuje dydaktyczny zamysł <i>Pieśni</i> – *porównuje sposób ukazania natury i człowieka w sielankach oraz w malarstwie sentymalnym – charakteryzuje pejzaż sentymalny (na podstawie poezji i malarstwa) – *opisuje ogród angielski i wyjaśnia, dlaczego w XVIII w. pojawiła się moda na ten typ ogrodu – *znajduje w dostępnych źródłach wiadomości o Puławach jako ośrodku polskiego sentymalizmu: o trybie życia, rozrywkach, zabawach, słynnych postaciach; opracowuje prezentację (np. referat z wykorzystaniem ilustracji) – przedstawia Rousseau jako patrona sentymalistów; *krótko streszcza jego poglądy na naturę – na podstawie słowników podaje znaczenia dosłowne i przenośne wyrazu „ogród”, *wyjaśnia jego etymologię	– *czyta fragmenty literatury przedmiotu; zawarte w nich informacje wykorzystuje we własnych wypowiedziach na temat utworów sentymalnych – szerzej charakteryzuje sentymalizm jako prąd opozycyjny wobec klasycyzmu

	– wymienia główne tematy i motywy literatury sentymentalnej – *krótko prezentuje sylwetkę poetkę F. Karpińskiego; podkreśla jego związek z Puławami – wyjaśnia, jak sentymentalisci pojmowali człowieka i człowieczeństwo – *wskazuje cechy stylistyczne XVIII-wiecznych opisów uczuć – *prezentuje (ogólnie) postać Rousseau i jego hasło powrotu do natury		
28. Dialogi z tradycją. Tęsknota za Arkadią.	– dostrzega obecność toposu Arkadii w poezji współczesnej (np. w wierszu Miłosza <i>Piosenka pasterska</i>) – interpretuje wiersz Miłosza, rozpoznając ukazany w nim arkadyjski obraz natury – odczytuje metaforyczną warstwę wiersza – wyjaśnia symbolikę ogrodu, odwołując się m.in. do wiadomości o epoce oświecenia – przedstawia pochodzenie i znaczenia toposu Arkadii	– analizuje i interpretuje wiersz: formułuje hipotezę interpretacyjną, a następnie weryfikuje ją na podstawie analizy	– odwołując się do przykładów (literatura, malarstwo, inne dziedziny sztuki), wyjaśnia, jakie jest miejsce toposu Arkadii w kulturze europejskiej
29. Mazurek Dąbrowskiego, czyli nowy wymiar patriotyzmu.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> – interpretuje utwór, dostrzegając w nim nową koncepcję narodu i nowy model patriotyzmu – określa składniki utworu (zbiorowy podmiot liryczny, adresat, sytuacja liryczna, środki stylistyczne i językowe tworzące nastrój itp.) – analizuje warstwę językowo-stylistyczną oraz budowę wersyfikacyjno-składniową utworu – wskazuje środki stylistyczne (powtórzenia, apostrofy, formy czasowników) i określa ich funkcje; – określa rolę refrenu – wymienia bohaterów narodowych przywołanych w utworze i określa ich rolę – *wskazuje w <i>Pieśni Legionów</i> cechy przełamujące oświeceniowy klasycyzm i kierujące go w stronę idei romantycznych	– analizuje i interpretuje utwór, dostrzegając w nim etos narodu bez państwa – omawia okoliczności powstania pieśni, jej historię oraz wskazuje moment, kiedy stała się hymnem narodowym	– *przeprowadza analizę porównawczą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> Krasickiego i utworu Wybickiego
30. Synteza wiadomości o oświeceniu.	– syntetycznie przedstawia informacje o oświeceniu – w Polsce i w kulturze europejskiej – charakteryzuje główne prądy filozoficzne (racjonalizm, empiryzm, poglądy Rousseau itp.) i określa ich wpływ na kulturę epoki	– na podstawie poznanych utworów i dzieł sztuki przedstawia oświeceniowe poglądy na człowieka i społeczeństwo – przedstawia własne propozycje interpretacji poznanych utworów czasu oświecenia, uzasadnia je	– wygłasza referat na temat kultury oświecenia, dbając o jego poprawną, uporządkowaną kompozycję i o komunikatywną formę przekazu

	– zestawia klasycyzm, sentymentalizm i rokoko jako różne prądy występujące w jednej epoce – analizuje język i styl poznanych utworów, wskazując w nich cechy typowe dla epoki i autorów – interpretując wybrane dzieła, zwraca uwagę na cechy stylu klasycystycznego i sentymentalnego – pisze spójną wypowiedź argumentacyjną syntezującą wiedzę o epoce – redaguje dłuższą wypowiedź na temat filozofii, literatury i sztuki oświecenia, wygłasza ją; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne – poprawnie używa terminów: racjonalizm, krytycyzm, libertynizm, klasycyzm, sentymentalizm itp. – czyta ze zrozumieniem teksty naukowe, wykorzystując znalezione w nich informacje do pogłębienia wiedzy o epoce	– porównuje klasycyzm renesansowy i oświeceniowy (na przykładach konkretnych dzieł) – *charakteryzuje klasycyzm jako ponadczasowy prąd ideowo-artystyczny – dociera do różnych źródeł informacji na temat literatury i sztuki oświecenia, (w dostępnej literaturze przedmiotu, a także na stronach internetowych) – gromadzi, selekcjonuje, porządkuje i syntetyzuje znalezione samodzielnie informacje; tworzy plan własnej wypowiedzi na zadany temat	

Kształcenie językowe i tworzenie wypowiedzi

1. Jak mówić i pisać pięknie oraz przekonywająco? Retoryka dawniej i dziś. Znaczenie retoryki w czasach renesansu.	– wyjaśnia, czym jest retoryka, wskazując jej antyczne korzenie (*definiuje retorykę) – *przedstawia <i>Retorykę</i> Arystotelesa jako fundamentalne dzieło sztuki retorycznej – analizuje fragment mowy (np. S. Orzechowskiego), wskazując jej charakterystyczne cechy i styl – w czytanych tekstach oratorskich rozpoznaje argumenty i określa ich charakter – wymienia najważniejsze cechy stylu retorycznego; odnajduje je w czytanych tekstach; wskazuje środki retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, anafora, powtórzenie) i określa ich funkcje – *w czytanych tekstach wskazuje najważniejsze tropy i figury retoryczne – wyjaśnia terminy: styl retoryczny, oracja – wymienia etapy przygotowania mowy zgodnie ze sztuką retoryki – wymienia rodzaje argumentów, podając przykłady – podaje najważniejsze tropy (metafora, metonimia, synekdocha) i figury retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, porównanie, elipsa) – rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym	– szerzej wyjaśnia, czym jest retoryka, określając jej rolę w różnych epokach – *wymienia wybitnych mówców starożytnych i twórców renesansowej retoryki – *charakteryzuje orację i kazanie jako gatunki literackie – w czytanych fragmentach mowy Orzechowskiego wskazuje tezy; śledzi argumentację – odróżnia argumenty merytoryczne i logiczne od erystycznych – wskazuje charakterystyczne cechy i typowe struktury stylu retorycznego – wymienia środki językowe i stylistyczne służące uwzniośleniu wypowiedzi (np. archaizacja, szyk przestawny, paralelizmy składniowe) – *wyjaśnia pojęcie okresu retorycznego; rozpoznaje go w tekście – *własnemu tekstowi nadaje cechy stylu retorycznego	– opracowuje i wygłasza przemówienie na wskazany temat, dążąc do stosowania zasad retoryki

	– wygłasza samodzielnie przygotowane przemówienie na wskazany temat, *stosując zasady starożytnych retorów – formułuje tezy i argumenty za pomocą odpowiednich konstrukcji składniowych – wygłasza własne przemówienie		
2. Styl i stylizacja. Makaronizmy.	– definiuje pojęcia stylu i stylizacji – w czytanych fragmentach (np. <i>Pamiętników</i> J. Ch. Paska) rozpoznaje makaronizmy i inne cechy stylu sarmackiego – wyjaśnia terminy: makaronizm, makaronizacja – wskazuje wpływy łaciny na język epoki i wiąże je z modą językową panującą wśród ówczesnej szlachty – wyjaśnia, czym są zapożyczenia językowe, wymienia ich rodzaje – analizując język <i>Pamiętników</i>, wskazuje przykłady zapożyczeń z łaciny – *wskazuje najważniejsze zapożyczenia z różnych języków do polszczyzny – w epokach dawnych i dziś – *analizuje język różnych tekstów pod kątem obecnych w nich zapożyczeń	– wymienia cechy typowe dla języka XVII-wiecznej szlachty; odnajduje je w czytanych utworach – w tekście <i>Pamiętników</i> wskazuje makaronizmy składniowe i fleksyjne – *przedstawia i ocenia wpływ języka angielskiego na współczesną polszczyznę	– wskazuje źródła i określa rolę zapożyczeń z łaciny i makaronizacji w języku sarmackiej szlachty
3. Wielką czy małą literą? Zawilóści ortograficzne.	– przedstawia najważniejsze zasady polskiej ortografii w zakresie pisowni wyrazów wielką i małą literą – potrafi zastosować powyższe zasady, tworząc teksty własne i poprawiając teksty cudze – wymienia kompendia poprawnościowe (słowniki), do których sięga, by rozstrzygnąć wątpliwości ortograficzne – potrafi znaleźć w słowniku ortograficznym określoną zasadę pisowni i zastosować ją w tekście własnym	– omawia konwencjonalną zasadę polskiej ortografii (*odróżniając ją od innych, np. fonetycznej, morfologicznej lub historycznej) – uzasadnia pisownię wielką i małą literą, odwołując się do różnych zasad polskiej ortografii	– stosuje pisownię wielką i małą literą, odwołując się do różnych zasad polskiej ortografii

Dział programowy. Tematyka i problematyka	Wymagania podstawowe oceny: dopuszczający i dostateczny	Wymagania ponadpodstawowe oceny: dobry i bardzo dobry	Wymagania ponadpodstawowe ocena celujący
ROMANTYZM Uczeń:			
Przełom romantyczny, czyli kryzys cywilizacji rozumu.	- rozumie podstawy periodyzacji literatury; sytuuje utwory literackie i teksty kultury w epoce romantyzmu - wyjaśnia terminy: romantyzm, preromantyzm, historyzm, gotycyzm, osjanizm, walterskotyzm; poprawnie używa ich w swoich wypowiedziach, podaje przykłady - charakteryzuje krajobraz romantyczny - wymienia najważniejszych twórców, którzy zapoczątkowali przełom romantyczny - ogólnie charakteryzuje literaturę burzy i naporu - omawia kryzys racjonalizmu i odkrywanie sfer nadprzyrodzonych jako podstawę epoki romantyzmu - *szerzej wyjaśnia, czym był romantyczny mistycyzm - znajduje potrzebne informacje w różnych źródłach wiedzy, porządkuje je - korzysta z zasobów multimedialnych, krytycznie ocenia zawartość źródeł internetowych - korzysta z literatury naukowej - tworzy spójne wypowiedzi na temat przełomu romantycznego - porządkuje informacje w problemowe całości - redaguje definicję, notatkę syntetyzującą	- omawia filozoficzne podłoże romantyzmu - wskazuje źródła romantycznego zainteresowania średniowieczem i mitami Północy - omawia romantyczne fascynacje mitami jako źródłem archetypów i toposów - *wyjaśnia romantyczną symbolikę mitu prometejskiego - *wyjaśnia, na czym polegała rewolucja estetyczna romantyzmu - odczytuje dzieła malarstwa romantycznego - *porównuje teksty kultury romantyczne i klasycystyczne - gromadzi i przetwarza informacje na temat epoki romantyzmu	- omawia kontekst historyczny, - dokonuje analizy romantycznego dzieła sztuki, - wskazuje specyfikę polskiej literatury romantycznej i wyjaśnić jej genezę

J.W. Goethe, <i>Faust</i>. Pochwała twórczej aktywności.	- wykazuje się znajomością i rozumieniem fragmentów <i>Fausta</i>; rozpoznaje tematykę i problematykę utworu - charakteryzuje <i>Fausta</i> jako dramat; określa konwencję utworu - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego utworu (bohaterowie, akcja, wątki, motywy); interpretuje je - charakteryzuje bohaterów utworu - podaje podstawowe informacje o Goethem - streszcza historię Fausta - interpretuje fragmenty <i>Fausta</i>, wykorzystując potrzebne konteksty - dostrzega w utworze obecność toposów (np. wędrowni) i *archetypów; odczytuje ich symboliczne znaczenia - wykorzystuje potrzebne konteksty do interpretacji utworu (np. biograficzny, literacki, filozoficzny, kulturowy) - wyjaśnia przesłanie utworu: pochwałę twórczej aktywności i pracy na rzecz społeczeństwa, krzewienie postępu - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne - buduje spójne wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Fausta</i> - formułuje tezy i argumenty w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych - tworząc własne teksty, stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej - analizuje wiersz W. Szymborskiej <i>Prospekt</i>, wykorzystując wiadomości o języku reklamy; dostrzega nawiązanie do <i>Fausta</i>	- wyjaśnia, czym jest mit człowieka faustycznego - *wskazuje obecność nawiązań do Fausta, w tym - mitu faustycznego w różnych tekstach kultury współczesnej - *dostrzega aluzje literackie i objaśnia ich znaczenie - wyjaśnia, dlaczego Mefistofeles został nazwany „duchem, który przeczy” - porównuje sposób ukazania szatana (i motywu kuszenia) w różnych źródłach - rozpoznaje w utworze nawiązania do tradycji biblijnej; - *interpretuje sposób przekształcenia motywów biblijnych - przedstawia i interpretuje filozoficzną problematykę utworu - *wyjaśnia funkcje dwu prologów utworu - porównuje budowę <i>Fausta</i> z budową tragedii antycznej - dokonuje analizy i interpretacji wiersza W. Szymborskiej <i>Prospekt</i>, określając funkcje środków artystycznych - *interpretuje utwór W. Szymborskiej <i>Prospekt</i> w kontekście mitu faustycznego	- określa konwencję literacką dominującą w utworze
*Twórczość angielskich Poetów Jezior. *W. Wordsworth, <i>Preludium</i> (fragm.) *Samuel Coleridge <i>Pieśń o starym żeglarzu</i> (fragm.).	- *wykazuje się znajomością i rozumieniem twórczości angielskich Poetów Jezior (wybranych fragmentów) - *wskazuje przedstawicieli angielskich Poetów Jezior i określa wpływ ich twórczości na rozwój romantyzmu - *interpretuje poznane fragmenty wierszy: *odczytuje symboliczne funkcje występujących w nich motywów *rozpoznaje w tekstach środki artystyczne i określa ich funkcje	- *samodzielnie znajduje w różnych źródłach informacje o angielskich Poetach Jezior i fragmenty ich utworów - *prezentuje znalezione materiały, wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji - *przedstawia (na przykładach) romantyczne związki poezji z muzyką i malarstwem - *w czytanych utworach odnajduje romantyczne pojmowanie natury	•- podaje przykłady archaizacji języka i określić funkcję tego zabiegu

	*dostrzega nawiązania biblijne i określa ich funkcje – *określa i porównuje sposób przedstawienia natury we fragmencie wiersza Wordswortha i na obrazie Constable’a		
A. Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>. Bunt młodych. Młodość jako wartość. Spór klasyków z romantykami. Apoteoza młodości.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Ody do młodości</i>; rozpoznaje tematykę i problematykę utworu – odczytuje utwór w kontekście sporu romantyków z klasykami, wskazuje hasła i idee filomackie – interpretuje <i>Ode...</i>, wykorzystując potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, filozoficzny, egzystencjalny) – odczytuje odę F. Schillera <i>Do Radości</i> jako kontekst utworu Mickiewicza; określa zawarte w niej wartości i idee – dostrzega w utworze treści symboliczne, interpretuje je – analizuje budowę utworu, wskazuje antynomie – wskazuje w utworze środki artystyczne i określa ich funkcje – odczytuje głośno utwór z właściwą dykcją i intonacją – *omawia intonację, dynamikę, rytmizację wiersza; określa ich funkcje – określa cechy romantyczne i klasyczne utworu – wskazuje w utworze gatunkowe cechy ody i *interpretuje sposób ich zmodyfikowania – *dostrzega w utworze przenikanie się konwencji romantycznej i klasycystycznej – rozpoznaje patos i określa jego funkcję – odczytuje ideowy przekaz dzieła (np. apoteozę buntu i rewolucji) – rozpoznaje w utworze wartości uniwersalne, dostrzega ich związek z problematyką dzieła – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych – pisze rozprawkę tematycznie związaną z <i>Odą do młodości</i> – wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi	– wskazuje filozoficzne konteksty <i>Ody...</i> – interpretuje obecne w wierszu motywy (np. lotu), wskazując ich tradycje kulturowe – dostrzega w utworze metafory (np. ognia, lodu) i odczytuje ich znaczenia, *w celu pogłębionego odczytania dzieła – rozpoznaje obecność motywów antycznych i biblijnych; interpretuje ich znaczenia symboliczne – porównuje ody Mickiewicza i Schillera (<i>Do Radości</i>); uwzględnia ich budowę, gatunek, funkcje środków stylistycznych – szerzej przedstawia kontekst polemiki romantyków z klasykami – wskazuje cytaty z <i>Ody...</i>, które są obecne w naszym dziedzictwie kulturowym; interpretuje je – *pisze esej (np. na temat różnych przedstawień młodości tekstach kultury)	- omawia konteksty kulturowe w wierszu

*J. Słowacki, <i>Kordian</i>. Bohater w poszukiwaniu wartości. Jaskółczy niepokój młodzińskiego serca. Bohater na szczycie i w podziemiach. Etyczny wymiar czynu.	- *wykazuje się znajomością i rozumieniem treści <i>Kordiana</i> - *streszcza utwór, analizuje jego budowę - *rozpoznaje tematykę i problematykę utworu - *interpretuje funkcje kompozycji utworu - *rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego (akcja, bohaterowie, wątki, motywy...) - *wykorzystuje kontekst historyczny, biograficzny, egzystencjalny, biblijny do odczytania utworu - *charakteryzuje <i>Kordiana</i> jako dramat romantyczny; rozpoznaje konwencje poszczególnych scen *i określa ich funkcje - *rozpoznaje w utworze patos, tragizm, ironię i groteskę, określa ich funkcje - *dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów dramatu (m.in. rozterki <i>Kordiana</i> w akcie I, monolog <i>Kordiana</i> na szczycie Mont Blanc, polemikę <i>Kordiana</i> z Prezesem, wahania <i>Kordiana</i> przed zabójstwem cara) - *dostrzega treści symboliczne poszczególnych scen (w tym – symbolikę miejsc, w których się rozgrywają), odczytuje je - *charakteryzuje <i>Kordiana</i> jako bohatera romantycznego, wskazuje źródła jego tragizmu - *przedstawia emocje i przeżycia wewnętrzne <i>Kordiana</i> w poszczególnych scenach; wskazuje środki stylistyczne i językowe, którymi są oddane - *wyjaśnia przyczyny klęski <i>Kordiana</i> - *rozpoznaje obecne w <i>Kordianie</i> motywy literackie i toposy (np. wędrówka, motywy demonologiczne) i określa ich funkcje w utworze - *rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne i narodowe; określa ich związek z problematyką dzieła - *zabiera głos w dyskusji nt. postawy i decyzji <i>Kordiana</i> - *wyjaśnia, dlaczego <i>Kordiana</i> możemy uważać za dramat historyczny, psychologiczny i historiozoficzny	- *interpretuje i wartościuje sposoby kreowania świata przedstawionego (akcja, bohaterowie, wątki, motywy...) - *dostrzega w <i>Kordianie</i> przenikanie się konwencji - *objaśnia, na czym polega synkretizm utworu, dostrzegając jego odmiany (gatunkowy i rodzajowy) - *wykorzystuje kontekst literacki, historycznoliteracki, kulturowy, polityczny i filozoficzny do interpretacji utworu - *wyjaśnia termin „choroba wieku”; odnosi go do postaci <i>Kordiana</i> - *charakteryzuje <i>Kordiana</i>, wykorzystując konteksty literackie (np. postać Hamleta) - *wskazuje poetyckie wykładniki artystycznego stylu J. Słowackiego - *rozpoznaje w utworze nawiązania biblijne i *interpretuje je, określając ich funkcje w przekazie dzieła - *porównuje teksty kultury (malarstwo i fragmenty <i>Kordiana</i>), wykorzystując różne konteksty - *w sposób pogłębiony wyjaśnia, na czym polegał tragizm <i>Kordiana</i> i ukazany w utworze „dramat czynu” - *analizuje sposoby i funkcje ukazanych w dramacie elementów historii - *na podstawie dramatu określa, jaka była romantyczna koncepcja historii - *analizuje aksjologiczną płaszczyznę utworu, dostrzega w nim dialog wartości - *pisze recenzję obejrzanego spektaklu teatralnego (<i>Kordiana</i>) - *przedstawia sceniczne realizacje dramatu Słowackiego (lub ich fragmenty) i porównuje je z literackim pierwowzorem - *analizuje <i>Kordiana</i> jako dzieło teatralne - *rozpoznaje i analizuje indywidualny styl Słowackiego, wskazując charakterystyczne dla poety środki stylistyczne i językowe - *samodzielnie poszukuje tekstów naukowych, które pozwolą mu pogłębić odczytanie dzieła	- wskazuje zabiegi manipulacyjne w przemowie <i>Kordiana</i> do spiskowych • omawia konteksty historyczne

	– *określa, jaki obraz narodu polskiego wyłania się z <i>Kordiana</i> – *wskazuje obecne w dramacie siły, które mają wpływ na rozwój historii – *pisze rozprawkę (wypowiedź argumentacyjną) dotyczącą <i>Kordiana</i>, wykorzystując wiadomości z podręcznika o tej formie wypowiedzi – *wykorzystuje wiedzę z zakresu frazeologii i składni w analizie fragmentów dramatu oraz w tworzeniu własnych wypowiedzi		
G. Byron, <i>Giaur</i> (fragmenty). Bohater bajroniczny i świat jego wnętrza.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem fragmentów utworu, rozpoznaje jego tematykę i problematykę – dostrzega związek <i>Giaura</i> z ideami romantyzmu (m.in. z kultem wolności), a także ze zjawiskami historycznymi i egzystencjalnymi – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego utworu; w postaci <i>Giaura</i> wskazuje cechy bohatera romantycznego – charakteryzuje <i>Giaura</i> jako nowy typ bohatera literackiego – *wyjaśnia termin: bohater bajroniczny – w czytanych fragmentach wskazuje i interpretuje środki kompozycyjne, stylistyczne i językowe – rozpoznaje <i>Giaura</i> jako powieść poetycką, wskazuje cechy gatunkowe utworu – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, przetwarza i hierarchizuje zawarte w nim informacje – rozpoznaje strukturę tekstu naukowego (główną myśl, sposób prowadzenia wywodu, argumentację) – pisze rozprawkę (np. związaną ze sposobem ukazania w literaturze młodości, buntu, jednostki...)	– *w pogłębiony sposób charakteryzuje postać bohatera – interpretuje utwór (fragmenty), wykorzystując potrzebne konteksty (np. biograficzny) – wskazuje w tekście środki stylistyczne i językowe służące dynamizacji obrazu poetyckiego – *odwołując się do tekstu <i>Giaura</i>, przedstawia powieść poetycką jako romantyczny gatunek synkretyczny – * w tekście J.M. Rymkiewicza <i>Dlaczego romantycy umierali młodo?</i> wskazuje cechy eseju, analizuje jego strukturę i sposób prowadzenia wywodu – *pisze esej na temat postawy buntu w literaturze i sztuce różnych epok	- wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy obrazem miłości zawartym w <i>Cierpieniach młodego Wertera</i> a tym z powieści Byrona
A. Mickiewicz, <i>Romantyczność</i>; ballady poznane w szkole podstawowej, np. <i>Świtezianka</i>.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści ballad Mickiewicza (w tym – poznanych w szkole podstawowej) – rozpoznaje tematykę i problematykę ballad oraz ich związek z programem romantyzmu	– interpretuje i wartościuje sposoby kreowania świata przedstawionego oraz narracji w balladach Mickiewicza – wykorzystuje w interpretacji ballad potrzebne konteksty: historyczny (polemika romantyków	<i>Romantyczność:</i> • wyjaśnia, dlaczego wiersz został okrzyknięty manifestem romantyzmu <i>Świtez:</i>

Ballada – pierwsza forma romantyczna. Poetycki manifest romantyzmu. Romantyczny świat duchów i wyzwolonej wyobraźni.	oraz zjawiskami egzystencjalnymi i estetycznymi – w balladzie <i>Romantyczność</i> dostrzega cechy manifestu, wskazuje idee i postawy romantyczne – wyjaśnia terminy i pojęcia: ludowość, irracjonalizm, spirytualizm, indywidualizm, bunt przeciw konwencjom; wykorzystuje je w interpretacji ballad – *wyjaśnia, dlaczego <i>Romantyczność</i> ma charakter programowy, odczytując zawarte w niej poglądy filozoficzne – rozpoznaje w balladach sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsce wydarzeń, fabuła, bohaterowie, wątki itp.) oraz narracji – *określa, na czym polega nowatorstwo kreacji bohaterki – porównuje ballady Mickiewicza, określa cechy wspólne i różnice – interpretuje ballady, wskazując w nich elementy typowe dla romantycznego widzenia świata – *w komentarzu do ballady wykorzystuje wiadomości historyczne i biograficzne – w tekście ballad wskazuje środki stylistyczne i językowe (leksykalne, słotwórcze, fleksyjne, składniowe), określa ich funkcje – wskazuje w tekście archaizmy, regionalizmy i elementy stylu potocznego – wskazuje cechy ballady romantycznej (synkretyzm rodzajowy, ludowość, śpiewność, nastrojowość, tajemniczość, „cudowność”) – *odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w <i>Romantyczności</i> i innych balladach – charakteryzuje romantyczne widzenie natury oraz romantyczny świat duchów i ich funkcje w balladach, odnosi do malarstwa romantycznego – *interpretuje obrazy zawierające motywy tajemnicze i irracjonalne – *wyjaśnia, jaką rolę odegrały Mickiewiczowskie <i>Ballady i romanse</i> w kształtowaniu się polskiego romantyzmu	z klasykami), literacki (np. motto z Szekspira), biograficzny (filomaci i filareci), kulturowy, filozoficzny – charakteryzuje balladę jako romantyczny gatunek synkretyczny – *dostrzega w balladach przemiany konwencji gatunku – charakteryzuje i komentuje język i styl ballad Mickiewicza – wyjaśnia, dlaczego romantycy włączali do swoich utworów elementy stylu potocznego, regionalizmy i prowincjonalizmy – charakteryzuje główne prądy filozoficzne epoki i rozpoznaje ich echa w utworze – *wykorzystuje konteksty filozoficzne, objaśniając romantyczny sposób widzenia świata wpisany w balladę – odczytuje dzieła malarstwa romantycznego jako kontekst ballady; *wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieł sztuki – porównuje ballady Mickiewicza, określa cechy wspólne i różne – *porównuje ballady Mickiewicza i malarstwo romantyczne, uwzględniając różnorodne konteksty – w swych wypowiedziach poprawnie używa terminów: mistycyzm, spirytualizm, metafizyka, irracjonalizm – analizuje konstrukcję narratora w balladach romantycznych – *rozumie pojęcie aluzji literackiej, wskazuje aluzje w czytanych balladach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów – na podstawie ballad wyjaśnia, jaki obraz ludu stworzyli romantycy – *na podstawie ballad Mickiewicza wskazuje powiązania wartości etycznych (przekaz) i estetycznych (poetyka utworu) – podaje przykłady romantycznego zainteresowania baśniami, legendami i podaniami ludowymi oraz mitami – *wskazuje związek romantycznych ballad z mitologią Północy, a także z wyobraźnią mityczną i baśniową	• omawia kontekst historycznoliteracki utworu <i>Lilije</i>: • porównuje główną bohaterkę z lady Makbet wszystkie ballady: • wskazuje elementy synkretyczne w utworach

	– wyszukuje i przetwarza informacje z tekstu naukowego – tworzy wypowiedzi argumentacyjne na temat ballad (ustne i pisemne); formułuje tezy i uzasadnia je, odwołując się do tekstów – pisze: definicję, notatkę syntetyzującą – pisze rozprawkę na temat utworów obrazujących prawdę, że „nie masz zbrodni bez kary” – przedstawia wpisane w ballady wartości uniwersalne, określa ich związek z problematyką dzieł	– *pisze interpretację porównawczą wybranych ballad – realizuje projekt edukacyjny: gromadzi materiały na temat ballad Mickiewicza (i innych), interpretuje dzieła, wykorzystując różne konteksty, przygotowuje prezentację (w tym – inscenizację ballady)	
*J.W. Goethe, <i>Król olch.</i> *E.A. Poe, <i>Portret owalny.</i> Niesamowitość i groza. Nocne sny i koszmary. Literatura gotycka.	– *wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworów, – *przedstawia ich tematykę i problematykę oraz związek z romantycznym widzeniem świata – *interpretuje utwory, wykorzystując różnorodne konteksty (literacki, filozoficzny, kulturowy itp.) – *rozpoznaje utwór Goethego jako balladę romantyczną, rozpoznaje jej konwencję – *rozpoznaje w utworach sposoby kreowania świata przedstawionego i określa jego funkcję oraz narracji – *przedstawia romantyczny świat nadprzyrodzony, jego źródła i funkcję w balladzie Goethego – *wyjaśnia terminy: oniryczność, wyobraźnia oniryczna, gotycyzm, literatura gotycka; wykorzystuje je w interpretacji utworów – *rozpoznaje w tekście środki stylistyczne i określa ich funkcje – *rozpoznaje konwencję literacką opowiadania Poeego – *wskazuje kompozycyjne i literackie źródła efektu niesamowitości i grozy – *formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych – *porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty – *odczytuje pozaliterackie teksty kultury (portret romantyczny, film grozy – horror), stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki	– *analizuje język i styl utworów – *wskazuje stylistyczne i wersyfikacyjne wykładniki emocjonalności wiersza Goethego – *porównuje teksty kultury (poezję, malarstwo, muzykę) w różnych kontekstach – *pisze recenzję wybranego horroru, uwzględniając właściwości gatunku – *rozpoznaje w utworach motywy, na których opiera się ich kompozycja; określa ich funkcję – *wskazuje specyficzne cechy portretu romantycznego – *w interpretacji utworów przedstawia propozycję ich odczytania, formułuje argumenty na podstawie tekstu i kontekstów – *wykorzystuje tekst naukowy (M. Janion, <i>Wyzwolenie wyobraźni</i>) w interpretacji utworu literackiego i dzieła sztuki – *sięga do literatury naukowej, aby pogłębić wiedzę o omawianych twórcach i ich dziełach; samodzielnie poszukuje informacji w różnych źródłach	- omawia konteksty zawarte w utworze

Jak przygotować bibliografię i przypisy?	– wyjaśnia, czym są przypisy i bibliografia – wymienia elementy przypisu i ich kolejność – poszukuje literatury na wskazany temat (np. dotyczący wczesnego romantyzmu); sporządza bibliografię – sporządza przypis bibliograficzny (książki jednego i kilku autorów, artykułu w pracy zbiorowej, artykułu w czasopiśmie, źródła internetowego) – zna skróty i sformułowania stosowane w przypisach – poszukuje literatury na wskazany temat (np. dotyczący wczesnego romantyzmu, stylu naukowego itp.); sporządza bibliografię	– rozróżnia przypisy bibliograficzne i wyjaśniające – porównuje różne warianty sporządzania przypisów	- analizuje różne warianty sporządzania przypisów
A. Mickiewicz, Rozmowa, Dobranoc. Jak mówić o miłości?	– analizuje utwory należące do romantycznej liryki miłosnej: wskazuje dominantę kompozycyjną każdego z wierszy określa rodzaj liryki, sytuację liryczną, kreację podmiotu lirycznego, nadawcy itp. formułuje hipotezę interpretacyjną i znajduje w tekście miejsca na jej poparcie rozpoznaje gatunek literacki i jego związek z charakterem utworu rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje – lokalizuje utwory wśród tendencji i zjawisk literatury romantycznej – definiuje terminy: sonet, erotyk – *wskazuje w utworach elementy sentymentalne i romantyczne – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych za pomocą odpowiednich konstrukcji – swoje wnioski ujmuje w formę rozprawki	– wykorzystuje do interpretacji kontekst macierzysty wiersza (w tym – kontekst biograficzny) – na podstawie tekstów określa cechy romantycznego języka miłości – *dokonuje spójnej analizy i interpretacji utworów – charakteryzuje „ja” liryczne omawianych wierszy – przedstawia i porównuje różne sposoby wyrażania miłości w literaturze; odwołuje się do znanych utworów z różnych epok – swoje wnioski ujmuje w formie wypowiedzi argumentacyjnej lub *eseju – *porównuje sonety Mickiewicza z sonetami Petrarki, Morsztyna i innych poetów (pod względem budowy i kompozycji)	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wierszy
W. Goethe, Cierpienia młodego Wertera. Miłość ponad wszystko. Ogień i lzy Wertera.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu Goethego, rozpoznaje jego tematykę i problematykę – sytuuje utwór wśród tendencji i zjawisk literatury europejskiej XVIII wieku – charakteryzuje postać Wertera, odwołując się do treści utworu (przycytując cytaty) – opisuje jego uczucia i przeżycia wewnętrzne	– charakteryzuje bohatera werterowskiego (jako nowy typ bohatera literackiego) – odwołując się do utworu, wyjaśnia pojęcie bólu istnienia (*Weltschmerz) – wymienia lektury Wertera i przedstawia związane z nimi przekazy – wskazuje związki formy powieści i sposobu prowadzenia narracji z przesłaniem utworu	- wyjaśnia przyczynę wyboru powieści epistolarnej, - omawia różne konteksty

Między sentymentalizmem a romantyzmem.	– analizuje źródła cierpienia bohatera – określa przyczyny jego osamotnienia – wskazuje cechy sentymentalne i romantyczne bohatera i powieści – określa źródła tragizmu bohatera – analizuje obrazy przyrody, odnosząc je do stanów psychicznych bohatera – analizuje relacje Wertera z naturą i innymi ludźmi – na podstawie powieści wyjaśnia (*definiuje) terminy: powieść epistolarna, werteryzm, kochanek sentymentalny, kochanek romantyczny, romantyczny indywidualizm – *charakteryzuje powieść epistolarną jako gatunek literacki; wskazuje jej miejsce w literaturze europejskiej – charakteryzuje wzorzec miłości przedstawionej w utworze – wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (w tym: biograficzny, literacki, kulturowy, *filozoficzny) – wykorzystuje kontekst romantycznej epistolografii miłosnej (np. listy Z. Krasińskiego do D. Potockiej) – interpretuje fragmenty <i>Cierpień młodego Wertera</i>, *odnajdując w nim cechy typowe dla epistolografii romantycznej – śledzi funkcjonowanie w utworze motywu serca i określa jego funkcje – wskazuje nieszczęśliwą miłość jako ważny składnik biografii romantycznej – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: wypowiedź argumentacyjna, rozprawka, notatka syntetyzująca – stosuje zasady poprawności językowej w tworzeniu własnych tekstów – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, wykorzystuje zawarte w nim informacje do pogłębienia odczytania dzieła	– interpretuje treści symboliczne utworu – *syntetycznie charakteryzuje wpisany w utwór obraz świata, społeczeństwa, natury – *wskazuje związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych – *interpretuje powieść w kontekście filozoficznym (odwołuje się do romantycznych koncepcji bytu i natury) – w sposób syntetyczny przedstawia romantyczną koncepcję miłości – opracowuje portrety psychologiczne bohaterów – porównuje systemy wartości Wertera i Alberta – *analizuje przyczyny popularności powieści – *porównuje język listów romantycznych z językiem współczesnych e-maili (lub SMS-ów) – wskazuje w tekście językowe i stylistyczne wykładniki emocjonalności – wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji i składni w analizie tekstu utworu – rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu (i jego funkcję w budowaniu znaczeń) – *rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła (<i>Cierpień młodego Wertera</i>) – *sięga do literatury naukowej (w tym – samodzielnie znalezionych pozycji), by pogłębić zrozumienie utworu – *wykorzystuje tekst naukowy w interpretacji utworu literackiego i dzieła sztuki	
A. Mickiewicz, IV część <i>Dziadów</i>. Miłość romantyczna i książki zbójckie.	– WYKAZUJE SIĘ ZNAJOMOŚCIĄ I ROZUMIENIEM TREŚCI IV CZĘŚCI <i>DZIADÓW</i> – rozpoznaje tematykę i problematykę utworu	– interpretuje kreację Gustawa, wskazując w niej cechy romantyczne i sentymentalne – porównuje Gustawa z bohaterami II części <i>Dziadów</i>	•- dokonuje analizy ekspresji słownej w wypowiedziach Gustawa i omówić jej funkcję

	- wskazuje związek utworu ze zjawiskami typowymi dla literatury romantyzmu (dostrzega m.in. mistycyzm, spirytualizm, irracjonalizm, indywidualizm) - rozpoznaje sposoby kreowania w utworze świata przedstawionego, interpretuje je i wartościuje - przedstawia czas, miejsce i scenierię wydarzeń; określa ich funkcje - wskazuje związki IV i II części <i>Dziadów</i> (znanej ze szkoły podstawowej) - *rozpoznaje konwencje literackie II i IV części <i>Dziadów</i>, określa ich cechy - charakteryzuje Gustawa jako kochanka romantycznego - określa cechy miłości romantycznej - analizuje dyskusję Pustelnika i Księdza jako dialog światopoglądów i wartości - w analizowanych fragmentach wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje, m.in. wskazuje stylistyczne i językowe wykładniki uczuć Gustawa - rozpoznaje tragizm, patos, ironię, autoironię; wskazuje ich wartościujący charakter - dostrzega i interpretuje elementy symboliczne - wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (w tym: biograficzny, literacki, kulturowy, *filozoficzny) - określa wpisana w utwór wizję świata - *porównuje sposoby ukazania miłości tragicznej w utworach z różnych epok - *przedstawia romantyczną koncepcję magnetyzmu serc - rozpoznaje utwór jako dramat romantyczny, wskazuje charakterystyczne cechy - *porównuje dramat romantyczny (II i IV część <i>Dziadów</i>) z operą - *wskazuje analogie kompozycyjne II i IV części <i>Dziadów</i> - czyta ze zrozumieniem teksty naukowe, wykorzystuje zawarte w nich informacje do pogłębienia odczytania utworu - pisze wypowiedź argumentacyjną (rozprawkę) zawierającą wnioski z interpretacji utworu	- porównuje Gustawa z Werterem (wykorzystuje terminy: werteryzm, bohater werterowski) - wymienia i komentuje lektury Gustawa; *interpretuje motyw <i>książek zbójcekich</i> - analizuje język i styl monologów Gustawa - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl utworu - interpretuje IV cz. <i>Dziadów</i> jako utwór o dążeniu do poznania natury rzeczy (*dostrzega płaszczyznę epistemologiczną dzieła) - rozpoznaje w utworze obecność motywów biblijnych, określa ich funkcje - interpretuje funkcjonowanie w utworze romantycznego motywu szaleństwa - *rozpoznaje w utworze aluzje literackie i określa ich znaczenie - wykorzystuje (*znalezione samodzielnie) informacje z różnych źródeł do pogłębionego odczytania IV cz. <i>Dziadów</i> - *wyjaśnia miejsce miłości w romantycznej filozofii życia - *wskazuje w utworze związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych - *na podstawie utworu analizuje romantyczne związki poezji i muzyki - *zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy	

A. Mickiewicz, <i>Sonet krymskie</i> (wybór). Wędrowiec, tułacz, pielgrzym... Bohater <i>Sonetów krymskich</i> Adama Mickiewicza. Romantyczne widzenie natury. Topos podróży.	- wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Sonetów krymskich</i>, rozpoznaje ich tematykę i problematykę - określa sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsce wydarzeń, <i>ja</i> liryczne, bohaterowie, sytuacja liryczna, wydarzenia) - wymienia najważniejsze krajobrazy fascynujące romantyków (m.in. step, Orient, góry, morze); określa ich symbolikę - na podstawie czytanych utworów opisuje krajobrazy romantyczne - określa romantyczną symbolikę toposu podróży oraz motywów burzy, wiatru, zachodu słońca, gwiazd itp.; nazywa związane z nimi wartości, określa ich funkcje w czytanych utworach - nazywa związane wartości związane z krajobrazami i motywami romantycznymi - charakteryzuje <i>ja</i> liryczne (bohatera) <i>Sonetów krymskich</i>, wskazuje w nim cechy bohatera romantycznego - dokonuje analizy i interpretacji wybranych sonetów, *uwzględniając ich cechy gatunkowe oraz specyficzne dla cyklu Mickiewiczowskiego - *porównuje sonety Mickiewicza i utwory powstałe w innych epokach; dostrzega przemiany konwencji gatunku - wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w <i>Sonetach</i>... i określa ich funkcje - wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa i składni w analizie i interpretacji wybranych sonetów - wskazuje w sonetach orientalizmy językowe i kulturowe i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym był romantyczny orientalizm, podając przykłady - WYKORZYSTUJE W INTERPRETACJI SONETÓW... POTRZEBNE KONTEKSTY (BIOGRAFICZNY, LITERACKI, KULTUROWY, EGZYSTENCJALNY)	- *omawia filozoficzne podstawy romantycznego widzenia natury - *przedstawia treści filozoficzne związane z krajobrazami romantycznymi w czytanych utworach - *w pogłębiony sposób odczytuje sensy symboliczne i metaforyczne <i>Sonetów</i>... - wykorzystuje informacje i opinie zawarte w literaturze naukowej do interpretacji wierszy - w czytanych utworach wskazuje motywy akwaticzne i określa ich funkcje - *dokonuje pełnej analizy i interpretacji wybranego sonetu; wykorzystuje różnorodne konteksty (filozoficzne, malarskie itp.) - porównuje wybrane sonety i dzieła malarskie, wykorzystując różnorodne konteksty - rysuje mapy podróży romantyków, omawia podróże jako element biografii romantycznej - realizuje projekt edukacyjny tematycznie związany z motywami podróży w literaturze i sztuce romantyzmu, w tym: przygotowuje prezentację, wykorzystując różne źródła informacji - gromadzi i przetwarza informacje - korzysta z zasobów multimedialnych, dokonując krytycznej oceny różnych źródeł - pisze artykuł (reportaż, komentarz, notatkę prasową, *esej) - wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty, stosuje kryteria poprawności językowej - dokonuje adiacji tekstu, wykorzystując program komputerowy	•- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wierszy

	– na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich przytacza różne ujęcia motywu podróży i związane z nim obrazy – odczytuje romantyczne dzieła malarskie, uwzględniając specyfikę ich tworzywa – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, przetwarza i hierarchizuje zawarte w nim informacje		
J. Słowacki, <i>Hymn</i>. Smutek o zachodzie słońca. Hymn i elegia.	– WYKAZUJE SIĘ ZNAJOMOŚCIĄ I ROZUMIENIEM <i>HYMNU</i>, OKREŚLA JEGO TEMAT I PROBLEMATYKĘ – interpretuje utwór, w tym: formułuje hipotezę interpretacyjną i znajduje w tekście miejsca na jej poparcie określa rodzaj liryki oraz sposób wykreowania świata przedstawionego, charakteryzuje <i>ja</i> liryczne i sytuację liryczną wyodrębnia obrazy poetyckie i określa ich metaforyczne znaczenie rozpoznaje środki językowe i stylistyczne; określa ich funkcje wskazuje i analizuje poetyckie sposoby budowania nastroju rozpoznaje treści religijne i mistyczne interpretuje treści symboliczne wykorzystuje najważniejsze konteksty (np. biograficzny, egzystencjalny) – rozpoznaje w utworze treści religijne i mistyczne – analizuje gatunek literacki – hymn, wskazując cechy nietypowe; *określa przemiany gatunku – interpretuje symbolikę motywu wędrowca i jej funkcję w wierszu – charakteryzuje postać mówiącą w wierszu jako bohatera romantycznego	– wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (filozoficzny, malarski) – wskazuje w utworze cechy elegii – na wybranych przykładach dzieł porównuje literackie i malarskie sposoby przedstawienia morza – charakteryzuje stylistyczne i językowe środki tworzące warstwę brzmieniową wiersza – *rozpoznaje rytmizację i intonację wiersza – analizuje poetyckie sposoby przedstawienia relacji między „ja” lirycznym a Bogiem – przedstawia indywidualne cechy stylu Słowackiego – *wskazuje i charakteryzuje indywidualizmy językowe Słowackiego – przedstawia podróże Słowackiego i ich literackie reminiscencje, *wykorzystuje materiały samodzielnie znalezione w różnych źródłach – odwołując się do utworów i obrazów romantycznych, przedstawia symboliczne sensy toposu podróży	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wierszy
A. Mickiewicz, <i>Nad wodą wielką i czystą</i>. Wobec kosmosu. Liryki lozańskie.	– WYKAZUJE SIĘ ZNAJOMOŚCIĄ I ROZUMIENIEM WIERSZA, OKREŚLA JEGO TEMAT I PROBLEMATYKĘ – interpretuje liryk, wykorzystując potrzebne konteksty (np. biograficzny, egzystencjalny, literacki) – przedstawia budowę i kompozycję wiersza	– interpretuje budowę i kompozycję wiersza (strofy, układ rymów, paralelizmy składniowe) – wykorzystuje konteksty malarskie do interpretacji wiersza – porównuje sposoby przedstawienia i symboliczne znaczenia wody w poezji i w malarstwie romantyzmu	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wierszy

	- rozpoznaje w wierszu środki wyrazu artystycznego (m.in. środki składniowe) i przedstawia ich funkcje - wyjaśnia metaforyczność obrazów poetyckich w wierszu, - interpretuje symbolikę głównych motywów wiersza (wody, odbicia, gromu) - *znajduje i odczytuje inny wiersz zaliczany do liryków lozańskich, określa jego problematykę	- dostrzega różnice między sposobem przedstawienia natury w lirykach lozańskich i innych utworach romantycznych - samodzielnie znajduje materiały o lirykach lozańskich, wykorzystuje znalezione w nich informacje - *przedstawia propozycję interpretacji innego wiersza zaliczanego do liryków lozańskich - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl liryków lozańskich	
J. Słowacki, Beniowski (fragm.). Poemat dygresyjny i ironia romantyczna. Wszechmoc autora.	- określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów - określa sposoby kreowania świata przedstawionego, określa, kim jest osoba mówiąca - rozpoznaje w tekście ironię i autoironię, humor, patos; uzasadnia ich wartościujący charakter - wyjaśnia, na czym polega ironia romantyczna - *wyjaśnia pojęcia: bajronizm, bajronista, odnosząc je do czytanych fragmentów - wskazuje charakterystyczne cechy poematu dygresyjnego - wyjaśnia, czym jest oktawa, *odwołuje się do tradycji literackiej - wskazuje konteksty potrzebne do interpretacji utworu; *poszerza je o samodzielnie znalezione informacje - rozpoznaje w tekście środki językowe i artystyczne i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym jest polemika literacka; odnajduje jej elementy we fragmentach <i>Beniowskiego</i> - na podstawie czytanych fragmentów (i *samodzielnie znalezionych materiałów) przedstawia program poetycki Słowackiego - odczytuje wybrane portrety romantyczne jako dzieła sztuki malarskiej	- wskazuje w tekście środki służące ironii romantycznej - analizuje sposób wykreowania przez Słowackiego własnego wizerunku (w czytanych fragmentach) - uzasadnia synkretyczny charakter utworu, *wykazuje przenikanie się różnych konwencji - wskazuje związki poematu dygresyjnego z eposem - wyjaśnia, na czym polega romantyczny charakter utworu - *porównuje autoportret literacki (w <i>Beniowskim</i>) i malarski; uwzględnia różne konteksty	- przedstawia analizę psychologiczną postaci ukazanej na wybranym portrecie romantycznym - *interpretuje portrety romantyczne, wykorzystując teksty naukowe
C. Norwid, Marionetki. Ironia Norwida.	- WYKAZUJE SIĘ ZNAJOMOŚCIĄ I ROZUMIENIEM UTWORU, OKREŚLA JEGO TEMAT I PROBLEMATYKĘ - interpretuje wiersz, nawiązując do toposu świata jako teatru	- dokonuje interpretacji wiersza, wykorzystując potrzebne konteksty (np. biograficzny, kulturowy) - określa charakterystyczne cechy ironii Norwida; wskazuje autoironię i jej funkcje	- rozpoznaje i *charakteryzuje cechy stylu Norwida

	– wskazuje w utworze charakterystyczne cechy stylu Norwida – rozpoznaje w wierszu ironię i określa jej funkcje (uzasadnia wartościujący charakter) – charakteryzuje budowę i kompozycję wiersza – przedstawia Norwida jako „ostatniego poetę romantycznego i pierwszego poetę nowoczesnego”; wykorzystuje wiadomości samodzielnie znalezione w różnych źródłach – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych za pomocą odpowiednich konstrukcji – tworzy spójne wypowiedzi w różnych formach gatunkowych: notatka syntezująca, hasło encyklopedyczne, rozprawka	– przedstawia wpisany w wiersz portret artysty i jego relacje ze światem	
C. Norwid, *Czarne kwiaty. Portrety nieskłamane.	– *wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu, określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów – *wykorzystuje do odczytania utworu potrzebne konteksty (historyczny, biograficzny, literacki) – *rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego utworu, określa jego konwencję – *wskazuje w tekście charakterystyczne środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje – *wskazuje specyficzne dla Norwida sposoby używania znaków przestankowych (np. wielokropka) – *wskazuje w utworze charakterystyczne cechy stylu Norwida – *nazywa obecne w poznanych fragmentach wartości uniwersalne	– *analizuje sposoby ukazania sportretowanych w utworze postaci – *porównuje sposób przedstawienia artysty przez Norwida we <i>fragmentach Czarnych kwiatów</i> i w wierszu <i>Marionetki</i> – *syntetycznie wyjaśnia, kogo Norwid uważa za genialnego artystę – *określa obecne w utworze wartości uniwersalne; określa ich związek z problematyką utworu	– *wskazuje niedopowiedzenia (jako charakterystyczną cechę stylu Norwida); określa ich funkcje – *charakteryzuje typowe cechy stylu Norwida
J. Słowacki, *List do matki (fragm.). Ja. Szczerłość i maski. Ubranie jako tekst.	– *interpretuje fragment listu jako przykład epistolografii romantycznej – *wyjaśnia, czym był dandyzm, odwołuje się do czytanego listu – *wymienia charakterystyczne elementy mody romantycznej (romantycznego stylu bycia) – *wyjaśnia, czym jest indywidualny styl autora lub utworu, odnosząc te pojęcia do konkretnych przykładów – *charakteryzuje portret romantyczny jako typ obrazu	– *wyjaśnia, czym był romantyczny indywidualizm i w czym się przejawiał; przywołuje przykłady – *wyjaśnia, dlaczego Słowackiego nazywa się bajronistą – *interpretuje portrety romantyczne, uwzględniając kontekst romantycznego indywidualizmu – *wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury (np. portretu, stroju)	– *wskazuje sposoby funkcjonowania tradycji romantycznej w kulturze współczesnej (na podstawie cyklu <i>Mroźka</i>) – *w różnych źródłach poszukuje informacji na temat relacji między Słowackim i Mickiewiczem

	– *porównuje autoportret artysty przedstawiony w liście Słowackiego – z wybranym autoportretem malarskim– *odczytuje cykl rysunkowy Mrożka, uwzględniając specyfikę jego stylu; rozpoznaje humor i ironię – odczytuje ich funkcje– *odnosi wymowę cyklu rysunkowego Mrożka do postawy romantycznego indywidualizmu– *zabiera głos w klasowej dyskusji np. na temat wartości indywidualizmu– *buduje wypowiedzi argumentacyjne, formułując tezy i argumenty	– *odnosi wyrażenie „indywidualny styl” do różnych postaci i różnych dziedzin– *wyjaśnia, na czym polega indywidualny styl autorów romantycznych, np. Słowackiego, Fredry, Norwida– *wskazuje funkcje groteski w sztuce współczesnej	

A. Mickiewicz, Konrad Wallenrod. Tragizm mściciela. Dylematy Konrada Wallenroda. J. Kaczmarek, Mury.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści <i>Konrada Wallenroda</i> – streszcza utwór – określa tematykę i problematykę utworu oraz jej związek z kontekstem historycznym i programem epoki, przedstawia genezę – rekonstruuje losy Konrada Wallenroda – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsca, fabuła, akcja, wątki, bohaterowie, narrator) – charakteryzuje Konrada Wallenroda jako bohatera romantycznego – przedstawia dylemat Konrada Wallenroda wyjaśnia, na czym polega jego tragizm – wyjaśnia terminy: historyzm, poezja tyrtejska, wallenrodyzm; używa ich, omawiając utwór – rozpoznaje <i>Konrada Wallenroda</i> jako powieść poetycką, wskazuje cechy gatunkowe – określa rolę Halbana wydarzeniach; wyjaśnia, jakie znaczenie Mickiewicz przypisywał „wieści gminnej” – analizuje i interpretuje fragmenty utworu, w tym: rozpoznaje ich konwencje i cechy gatunkowe określa funkcje zastosowanych środków artystycznych – rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne i narodowe, nazywa je, określa ich rolę i związek z problematyką dzieła – przedstawia koncepcję poety-barda i wyjaśnia, jakie było jej miejsce w romantyzmie – *wymienia dawnych i współczesnych „bardów”, sytuując ich rolę w kontekstach historycznych – *interpretuje utwór Kaczmareckiego, wykorzystując potrzebne konteksty (polityczny, historyczny, kulturowy, literacki) – tworzy własne wypowiedzi argumentacyjne na temat problematyki utworu – formułuje tezy i argumenty (np. na temat podstęp i zdrady) przy użyciu właściwych konstrukcji składniowych – stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tworząc teksty własne	– streszcza i parafrazuje utwór, odróżnia streszczenie od parafrazy – interpretuje utwór, sytuując go w różnych kontekstach – interpretuje i wartościuje sposób wykreowania świata przedstawionego (konstrukcję fabuły, narrację) – odnosi termin wallenrodyzm do różnych sytuacji literackich i historycznych – zabiera głos w dyskusji na temat moralnych aspektów wallenrodyzmu i makiawelizmu – wyjaśnia termin historyzm maski, odnosząc go do <i>Konrada Wallenroda</i> – komentuje postawę Konrada Wallenroda, odwołując się do kontekstu literackiego, historycznego i filozoficznego – wskazuje w utworze różne nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej, określa ich funkcje – wskazuje literackie sposoby idealizacji i heroizacji bohatera – *rozpoznaje w utworze „polski heksametr” i określa jego funkcję w dziele – *przedstawia tradycję literacką związaną z heksametrem; wyjaśnia rolę tradycji literackiej w budowaniu wartości uniwersalnych – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl dzieła; – uwzględnia styl w interpretacji utworu – pisze wypracowanie (wypowiedź argumentacyjną, rozprawkę, *esej) na temat znaczenia <i>Konrada Wallenroda</i> w polskiej historii i tradycji – uzasadnia, że <i>Konrad Wallenrod</i> jest dziełem synkretycznym – definiuje pojęcia: historyzm, synkretyzm, powieść poetycka, poezja tyrtejska	•- wypowiada się w kontekście fragmentów artykułu Stefana Chwina na temat tragizmu tytułowego bohatera utworu Adama Mickiewicza

K. Sienkiewicz, K. Kurpiński, Warszawianka. A. Mickiewicz, Reduta Ordona (przypomnienie ze szkoły podstawowej). Walka i pieśń, czyli o polskim wybijaniu się na niepodległość. Czyn i poezja tyrtejska.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworów, określa ich tematykę i problematykę – przedstawia sposoby kreowania świata przedstawionego utworów (np. sposób prowadzenia narracji, sytuacja liryczna, bohaterowie itp.) i określa ich rolę w budowaniu warstwy ideowej – przedstawia cechy gatunkowe i konwencje utworów – interpretuje utwory, sytuując je w różnych kontekstach (historycznym, historycznoliterackim, kulturowym) – rozpoznaje obecne w utworach wartości uniwersalne i narodowe, nazywa je, określa ich rolę i związek z problematyką dzieł – charakteryzuje bitwę jako ważny temat i motyw romantyczny, odwołuje się do poezji i malarstwa – wskazuje romantyczne przykłady apoteozy „pięknej śmierci” za ojczyznę oraz kultu wolności; wyjaśnia ich źródła – rozpoznaje w czytanych utworach patos, wskazuje cechy stylu patetycznego – poprawnie używa terminów: patos, styl patetyczny, poezja tyrtejska, stosując je w interpretacji utworów – przywołując przykłady dzieł, uzasadnia, że literatura romantyczna stała się państwem duchowym Polaków – przedstawia Sybir jako „polski krajobraz romantyczny”; odwołuje się do malarstwa oraz fragmentów dzieł literackich – charakteryzuje pieśń jako gatunek literacki, odwołuje się do tradycji literackiej i kulturowej (źródeł liryki i toposu liry) – wskazuje poetyckie wykładniki rytmiczności omawianych utworów – pisze i wygłasza referat na temat omawianych zagadnień – buduje wypowiedź argumentacyjną, poprzedzoną samodzielnie sporządzonym planem	– szerzej przedstawia konteksty utworów (np. romantyczną fascynację bitwą, bohaterstwem, postaciami wybitnych wodzów) – wskazuje w tekstach literackie sposoby idealizacji i heroizacji bohaterów oraz określa ich funkcję – wskazuje w <i>Reducie Ordona</i> motywy biblijne; określa ich funkcje – na podstawie poznanych utworów i innych tekstów kultury wskazuje, jak kształtowała się romantyczna idea narodu – analizuje środki stylistyczne budujące podniosły, patetyczny styl pieśni patriotycznych (na przykładzie <i>Warszawianki</i> i *innych utworów) – *rozpoznaje w tekstach metonimię i synekdochę, określa ich funkcje – na wybranym przykładzie analizuje środki stylistyczne typowe dla poezji tyrtejskiej – określa i *analizuje dynamikę, rytmizację, akcent itp. wiersza – na podstawie poznanych utworów wyjaśnia, czym jest etos romantyczny i *określa jego rolę w tradycji narodowej oraz budowaniu wartości uniwersalnych – uczestniczy w dyskusji na temat współczesnej recepcji etosu romantycznego – formułuje tezy i argumenty przy użyciu właściwych konstrukcji składniowych – *wyjaśnia, w jaki sposób pieśni utrwały polski etos romantyczny – w referacie wykorzystuje informacje samodzielnie znalezione w różnych źródłach – omawia romantyczne dzieła muzyczne, uwzględniając specyfikę ich tworzywa; *interpretuje je	- omówia kontekst biograficzny i historyczny utworu

J. Słowacki, <i>Grób Agamemnona</i> (fragm.); <i>Szli krzycząc...</i> Polski poeta na grobie Agamemnona. Ocena polskiego społeczeństwa.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem utworów – określa ich tematykę i problematykę oraz ich związek ze zjawiskami historycznymi i społecznymi – interpretuje wiersze: wskazuje ich przesłanie, określa kompozycję i sposoby kreowania świata przedstawionego – w interpretacji czytanych fragmentów wykorzystuje konteksty (biograficzny, egzystencjalny, historyczny, literacki itp.) – rozpoznaje w tekstach środki stylistyczne i językowe, określa ich funkcje – przedstawia genezę <i>Grobu Agamemnona</i> – określa sytuację liryczną i przeżycia wewnętrzne nadawcy wiersza, dostrzega w utworze zmiany nastroju – przedstawia zawartą w utworach ocenę narodu polskiego – *wyjaśnia, jak Słowacki pojmuje istotę polskiego ducha narodowego – przedstawia romantyczny etos emigranta, pielgrzyma zmierzającego do duchowej ojczyzny; *syntetyczne wyjaśnia, jak odzwierciedlił się on w literaturze – buduje na temat wiersza wypowiedzi argumentacyjne, uzasadnia stawiane tezy	– interpretuje motywy symboliczne w <i>Grobie Agamemnona</i> – wskazuje i *interpretuje środki stylistyczne służące idealizacji obrazu wymarzonej ojczyzny – rozpoznaje patos, nostalgię, ironię; określa ich funkcje w wierszach – wskazuje przykłady inwersji składniowej i określa jej funkcję w wierszu romantycznym – wskazuje w wierszach motywy i symbole antyczne oraz nawiązania biblijne, określa ich funkcje – *dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji utworów romantycznych, przedstawia propozycję odczytania i wskazuje w tekście miejsca mogące stanowić jej poparcie – pisze rozprawkę, *esej na temat sposobów istnienia narodu bez państwa	- odnosi się do zawartej w utworze opinii podmiotu lirycznego o Polakach
C. Norwid, <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i> Rola jednostki wybitnej w historii – według Norwida.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu, określa jego tematykę i problematykę – dokonuje analizy i interpretacji wiersza: przedstawia budowę i kompozycję wiersza oraz ich funkcje – określa sposób wykreowania świata przedstawionego (pogrzeb, pochód, tytułowy bohater, nadawca) – wskazuje i interpretuje motywy metaforyczne i symboliczne – interpretuje motto – rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje – wskazuje artystyczne sposoby budowania rytmu oraz nastroju – interpretuje symboliczny charakter wizji przedstawionej w wierszu	– przedstawia postać tytułowego bohatera i analizuje sposób jego ukazania w wierszu (mitologizacja, przechodzenie postaci historycznej w mit ocalający naród) – wskazuje środki artystyczne służące idealizacji i heroizacji bohatera – w poetyckiej kreacji Bema wskazuje cechy bohatera romantycznego – *porównuje różne propozycje interpretacji zakończenia utworu – *wskazuje charakterystyczne cechy stylu Norwidowskiego – opisuje warstwę brzmieniową wiersza i przedstawia jej funkcje – przedstawia Norwidowskie rozumienie narodu i wyjaśnia, czym się ono różni od koncepcji innych poetów romantycznych	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy utworów

	rozpoznaje obecne w wierszu wartości uniwersalne – *określa konwencję literacką wiersza i jej funkcje (odrealniony pogrzeb, wizja pochodzą ludzkości) – rozpoznaje topos wędrowni; określa jego sposób ujęcia i funkcję w utworze – *charakteryzuje rapsod jako gatunek literacki, odwołując się do tradycji kultury – przedstawia Norwidowską koncepcję roli wybitnej jednostki w historii – *rozpoznaje polską wersję heksametru i określa jego funkcję w utworze – *analizuje strukturę tekstu Grotowskiego; wykorzystuje go w interpretacji wiersza – *opracowuje referat na wskazany temat (np. <i>Mit bohatera w kulturze romantycznej i współczesnej...</i>)	– *na podstawie fragmentu odczytu wyjaśnia, jak Grotowski odnosi się do tradycji romantycznej – przygotowuje referat na wskazany temat: gromadzi informacje, pisze konspekt, przygotowuje prezentację multimedialną, wygłasza swój tekst na forum klasy	
A. Mickiewicz, II część <i>Dziadów</i> (przypomnienie ze szkoły podstawowej). Żywi i zmarli. Obrzęd na scenie.	– charakteryzuje budowę całości <i>Dziadów</i> – określa tematykę poszczególnych części, wskazuje ich związek i przedstawia okoliczności powstawania – wskazuje w <i>Dziadach</i> cechy dramatu romantycznego, wykazuje fragmentaryczność i synkretyczność dzieła – przedstawia tematykę i problematykę II części <i>Dziadów</i>, wykazując jej związek z programem i światopoglądem wczesnego romantyzmu – interpretuje przesłania moralne zawarte w II części <i>Dziadów</i>, rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne, określa ich związek z problematyką utworu – *przedstawia zmiany w teatrze europejskim na początku XIX wieku, znajduje informacje na ten temat w różnych źródłach – *na podstawie II części <i>Dziadów</i> wykazuje podobieństwa dramatu romantycznego do opery – *przedstawia rozwój opery i wskazuje jej głównych twórców – *samodzielnie znajduje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju opery, korzysta z zasobów multimedialnych	– interpretuje kompozycję II części <i>Dziadów</i> – analizuje sposób, w jaki w II części <i>Dziadów</i> ukazane są lud i ludowość – *rozpoznaje konwencję literacką II części <i>Dziadów</i> i wskazuje jej cechy w utworze – przedstawia sposób wykreowania świata przedstawionego (scenerię wydarzeń, bohaterów, nastrój itp.) i określa ich funkcje – interpretuje II część <i>Dziadów</i>, wykorzystując potrzebne konteksty (historycznoliteracki, filozoficzny, egzystencjalny) – porównuje nastrój, świat przedstawiony i przesłanie II części <i>Dziadów</i> oraz ballad romantycznych – na przykładzie II części <i>Dziadów</i> wyjaśnia, czym jest otwarta forma dramatu – *opisuje i charakteryzuje Wagnerowskie dramaty muzyczne – wyjaśnia, dlaczego romantycy uważali muzykę za najważniejszą ze sztuk – wyjaśnia, czym była romantyczna synteza sztuk, podaje przykłady, odwołując się do literatury, muzyki i malarstwa – pogłębia swoją wiedzę na temat omawianych zagadnień, samodzielnie poszukując informacji w różnych źródłach	- dokonuje analizy ekspresji słownej w wypowiedziach bohaterów i omawia jej funkcję

A. Mickiewicz, III część <i>Dziadów</i>. Romantyczna wizja historii i roli jednostki. Mistyczny sens cierpienia. Prometeizm. Dramat romantyczny. Konrad i Wielka Improwizacja. Dostępny spektakl teatralny. <i>Lawa. Opowieść o „Dziadach”</i> Mickiewicza, reż. T. Konwicki	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu – rozpoznaje tematykę i problematykę poszczególnych scen, odnosi je do zjawisk historycznych, społecznych, filozoficznych, egzystencjalnych itp. oraz określa ich związek z programem romantyzmu – wskazuje w III części <i>Dziadów</i> cechy dramatu romantycznego, m.in. synkretyzm (*rodzajowy i gatunkowy), fragmentaryczność, otwartą kompozycję, niejednolitość konwencji, zróżnicowanie stylistyczne i wersyfikacyjne itp.) – przedstawia kompozycję dramatu jako całości i poszczególnych scen; określa ich funkcje – określa sposoby wykreowania świata przedstawionego utworu (m.in. czas i miejsce, bohaterowie, wątki, różne wymiary przestrzeni dramatu) – charakteryzuje Konrada jako bohatera romantycznego; tworzy jego portret psychologiczny, uwzględniając metamorfozę – wskazuje w utworze patos, tragizm, humor, ironię, groteskę; określa ich funkcje w przekazie poszczególnych scen i *całości utworu – dokonuje analizy i interpretacji poszczególnych scen III części <i>Dziadów</i>, wykorzystując pojęcia: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm – wskazuje i interpretuje treści alegoryczne i symboliczne III części <i>Dziadów</i> – interpretuje sceny, wykorzystując potrzebne konteksty (historyczny, biograficzny, filozoficzny, egzystencjalny, biblijny, historycznoliteracki) – interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat o polskim społeczeństwie o jednostce zmagającej się z historią o walce dobra ze złem *o przemianie człowieka i narodu – określa obecne w III części <i>Dziadów</i> wartości uniwersalne i narodowe; omawia je, przedstawiając związek z problematyką utworu	– streszcza i parafrazuje poszczególne sceny; odróżnia streszczenie od parafrazy i funkcjonalnie je stosuje w wypowiedziach – interpretuje III część <i>Dziadów</i> w pogłębiony sposób, wprowadzając potrzebne konteksty – określa zasady, na których jest oparta budowa dramatu romantycznego; *dostrzega przemiany konwencji gatunku – porównuje Konrada z innymi bohaterami romantycznymi – definiuje terminy: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm – rozpoznaje obecną w utworze idealizację i heroizację (oraz *mitologizację) postaci; wskazuje służące jej środki artystyczne i językowe, określa funkcję w przekazie dzieła – *rozpoznaje obecną w utworze konwencję oniryczną; określa sposoby jej wykreowania i funkcję w dramacie – *dostrzega w dramacie związek wartości etycznych i estetycznych – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl poszczególnych scen – ocenia stylistyczną wartość obecnych w dziele ekspresywizmów i frazeologizmów typowych dla języka mówionego – *interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat historiozoficzny (romantyczną teodycea, rola Polski w Bożym planie historii itp.) – *odnajduje w <i>Dziadach</i> elementy romantycznej syntezy sztuk i pokrewieństwa z Wagnerowskim dramatem muzycznym – wymienia najważniejsze sceniczne realizacje <i>Dziadów</i> i wskazuje ich związek z przemianami politycznymi i społecznymi; *samodzielnie znajduje informacje na ten temat w różnych źródłach – gromadzi informacje na temat <i>Dziadów</i> i roli dramatu w polskiej historii – określa gatunkowe cechy dramatu romantycznego, porównując go z dramatem antycznym, Szekspirowskim i klasycystycznym – *porównuje dzieło literackie, spektakl teatralny i obraz filmowy, uwzględniając różnorodność	- omawia kontekst biograficzny i historyczny utworu

	– wyjaśnia termin improwizacja, odnosząc go do stylu romantycznych salonów i do sceny dramatu – charakteryzuje język i styl różnych scen dramatu, wykazuje zróżnicowanie stylistyczne dzieła – odnajduje elementy stylu potocznego (języka mówionego), żargonu więziennego, stylizacji biblijnej i określa ich funkcje – odnajduje aluzje i nawiązania do <i>Dziadów</i> w literaturze XX w. – odczytuje obejrzany spektakl teatralny, wskazując zastosowane w nim środki teatralne – omawia <i>Lawę</i> Konwickiego, określa funkcje środków filmowych – dzieło teatralne i filmowe porównuje z literackim pierwowzorem, wskazuje środki artystyczne specyficzne dla każdej ze sztuk, określa ich funkcje – tworzy ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne na temat omawianych zagadnień – pisze wypracowanie (rozprawkę, notatkę syntetyzującą, szkic interpretacyjny) na temat problematyki III części <i>Dziadów</i>	konteksty (np. kontekst historyczny wystawienia spektaklu teatralnego) – interpretuje <i>Lawę</i> Konwickiego jako „opowieść o <i>Dziadach</i>”; analizuje funkcje środków filmowych – pisze recenzję obejrzanego spektaklu teatralnego lub filmu <i>Lawa</i>	
Z. Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>. Tragizm człowieka i tragizm ludzkości. Dramat o nieuchronności zagłady...	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu – streszcza, opowiada poszczególne fragmenty i całość dzieła – rozpoznaje tematykę i problematykę utworu, odnosi ją do zjawisk historycznych, społecznych, kulturowych, filozoficznych, egzystencjalnych oraz programu epoki – przedstawia genezę utworu – odczytuje <i>Nie-Boską komedię</i> jako dramat rodzinny o społeczeństwie i rewolucji, katastroficzny, *historiozoficzny – określa kompozycję dzieła, interpretuje jej dwudzielność – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsce, akcję, kreacje bohaterów)	– interpretuje tytuł dramatu, wykorzystując kontekst dzieła Dantego – *komentuje dramat Krasińskiego, wprowadzając pojęcie tradycji literackiej; uzasadnia jej rolę w budowaniu wartości uniwersalnych – przedstawia i interpretuje metafizyczny i religijny wymiar dramatu – przedstawia wpisana w utwór historiozofię Krasińskiego *i wskazuje jej filozoficzne korzenie – rozpoznaje w poszczególnych scenach środki artystyczne (np. antynomie w polemice Pankracego z Mężem) i określa ich funkcje – analizuje i interpretuje dramat, wprowadzając kontekst historyczny, biograficzny, literacki i kulturowy, a także *filozoficzny (np. filozofia historii Hegla, utopie społeczne XIX wieku) – wskazuje różne źródła tragizmu bohatera	- omawia kontekst biograficzny i historyczny utworu

	- rozpoznaje w utworze różne konwencje (realistyczną, fantastyczną), określa rolę świata nadprzyrodzonego w przekazie dzieła - rozpoznaje w utworze patos, tragizm, ironię; określa ich wartościujący charakter - interpretuje fragment przedstawiający polemikę Męża z Pankracym jako spór ideologiczny - charakteryzuje dwóch głównych bohaterów dramatu, ocenia ich, odnajduje w nich cechy bohatera romantycznego - charakteryzuje obóz rewolucji, *znajduje odniesienia historyczne - przedstawia zawartą w dramacie Krasieńskiego ocenę rewolucji - *przedstawia zawartą w dramacie koncepcję poety i poezji - dostrzega w utworze topos wędrowki, określa jego rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych - wskazuje w utworze motywy biblijne i określa ich funkcje - rozpoznaje nawiązania do dzieła Dantego i określa ich funkcje - charakteryzuje arystokrację ukazaną w dramacie - przedstawia różne interpretacje zakończenia dramatu i uzasadnia je - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne, nazywa je - przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów naukowych - buduje na temat dramatu wypowiedzi argumentacyjne ustne i pisemne, uzasadnia stawiane tezy	- porównuje postać hrabiego Henryka z innymi kreacjami bohaterów romantycznych - *na podstawie <i>Nie-Boskiej komedii</i> i innych utworów przedstawia romantyczną koncepcję poety i poezji - *wyjaśnia, na czym polega katastrofizm historiozoficzny Krasieńskiego, zestawiając go z romantyczną wizją historii (np. w <i>Dziadach</i>) - rozpoznaje różne konwencje literackie poszczególnych fragmentów (scen) dramatu; charakteryzuje je i *uzasadnia przekazem dzieła - rozpoznaje różne konwencje stylistyczne (np. stylizację biblijną), *określa ich funkcje - charakteryzuje <i>Nie-Boską...</i> jako dramat romantyczny - *rozpoznaje w utworze synkretizm rodzajowy i gatunkowy - poszukuje w różnych źródłach informacji na temat dramatu; krytycznie ocenia zawartość zasobów multimedialnych	
*J. Słowacki, <i>Lilla Weneda</i>. Lilia i harfa. Problematyka <i>Lilli Wenedy</i>.	- *wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworu, streszcza go - *rozpoznaje tematykę i problematykę dzieła - *określa kompozycję utworu i jej funkcje - *rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsce, bohaterowie, wydarzenia); interpretuje je i wartościuje - *rozpoznaje konwencję utworu (baśniowość, fantastyczność) - *wskazuje w utworze tragizm i patos; charakteryzuje tworzące je środki artystyczne	- *wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (literacki, historyczny, historycznoliteracki, biograficzny) - *przedstawia genezę dzieła - *porównuje kreacje trzech bohaterek dramatu - *określa symbolikę motywu harfy, wskazując jego tradycję literacką - *odczytuje przekaz historiozoficzny dzieła (początki Polski)	- omawia kontekst biograficzny i historyczny utworu

	– *wskazuje obecność w dramacie ironii tragicznej, wyjaśnia jej sens – *przedstawia funkcje w utworze motywu harfy; odczytuje jej wymiar tyrzejski – *dostrzega i interpretuje obecność romantycznej estetyki Północy (nastój, sceneria, kreacje postaci) – *przedstawia charakterystyczne cechy stylu Słowackiego; wskazuje indywidualizmy językowe – *porównuje <i>Lillę Wenedę</i> z tragedią antyczną; interpretuje motyw przepowiedni i wieszczca – *tworzy wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Lilli Wenedy</i> – formułuje tezy i argumenty przy użyciu odpowiednich konstrukcji – stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu	– *porównuje problematykę i przekaz <i>Lilli Wenedy</i> i <i>Grobu Agamemnona</i>, wykazuje ich pokrewieństwo ideowe – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Słowackiego	
Poznane dramaty romantyczne, a także: J. Słowacki <i>Balladyna</i>, A. Fredro, Zemsta (przypomnienie ze szkoły podst.). Dramat romantyczny – synteza.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworów – rozpoznaje ich tematykę i problematykę oraz ich związek ze zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi itp. – charakteryzuje poetykę poznanych dramatów romantycznych, odwołując się do tekstów i przywołując cytaty – interpretuje dramaty, sytuując je w potrzebnych kontekstach – rozpoznaje konwencje czytanych dramatów i określa ich cechy – wskazuje w dramatach jednoczesną obecność różnych kategorii estetycznych (tragizm, patos, komizm, groteska) – zestawia i porównuje poznane dramaty, uwzględniając różne aspekty i konteksty – omawia walory teatralne dramatów romantycznych – odwołując się do znanych utworów, charakteryzuje dramat romantyczny jako gatunek literacki, podaje jego cechy – charakteryzuje komedie A. Fredry – ukazuje miejsce twórczości Fredry na tle literatury romantyzmu	– charakteryzuje bohaterów poznanych dzieł, wykorzystując różne konteksty (np. literacki, filozoficzny, historiozoficzny), porównuje ich – syntetyzuje wiedzę na temat dramatu romantycznego, wprowadza różnorodne konteksty – zestawia bohaterów <i>Zemsty</i> z kreacjami bohaterów romantycznych – interpretuje motyw muru granicznego, kłótni, zemsty i pojednania w dramacie Fredry – wskazuje i interpretuje w <i>Balladynie</i> obecność tradycji Szekspirowskiej – wskazuje pokrewieństwo <i>Balladyny</i> z balladami romantycznymi (uwzględnia różne aspekty) – *uzupełnia wiedzę informacjami samodzielnie znalezionymi w różnych kompendiach – *gromadzi informacje na temat dramatu romantycznego – recenzuje obejrzany spektakl teatralny <i>Zemsty</i> lub innego dramatu (romantycznego) – *pisze wypracowanie (interpretację porównawczą) wybranego dramatu Słowackiego i tragedii antycznej lub dramatu Szekspira	- przedstawia znaczenie twórczości Juliusza Słowackiego i Aleksandra Fredry dla rozwoju literatury polskiej

	– przedstawia sens moralny omawianych utworów, rozpoznaje obecne w nich wartości uniwersalne i narodowe – wykorzystuje informacje znalezione w tekstach naukowych do pogłębienia wiedzy o dramacie romantycznym – *przygotowuje referat lub prezentację na temat dramatu romantycznego – omawia spektakl teatralny (np. <i>Zemstę</i>); wskazuje zastosowane środki teatralne i określa ich funkcje		
A. Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (przypomnienie ze szkoły podstawowej). Przestrzeń polskości. Gatunki literackie w <i>Panu Tadeuszu</i>. Szlachta polska – portret zbiorowości. Polski dwór. Ogród natury. <i>Pan Tadeusz</i> w reż. A. Wajdy.	– wykazuje się znajomością treści dzieła – określa jego tematykę i problematykę – przedstawia genezę utworu – charakteryzuje <i>Pana Tadeusza</i> jako epopcję, dostrzega cechy innych gatunków literackich (np. sielanki, poematu opisowego, komedii, satyry, *poematu heroikomicznego, *gawędy szlacheckiej, baśni) – rozpoznaje konwencje literackie obecne w utworze (np. realistyczną, *baśniową) – opisuje świat przedstawiony utworu, charakteryzując sposoby jego wykreowania – rozpoznaje w dziele patos, liryzm, komizm itp.; określa ich funkcje – w różnych obszarach dzieła wskazuje idealizację utraconej ojczyzny – *odwołując się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia, na czym polega walor plastyczny (i zmysłowy) dzieła – wyjaśnia funkcje trzynastozgłoskowca i jego związek z antycznym heksametrem – wyjaśnia, na czym polega opisowość utworu, przytacza cytaty – analizuje styl dzieła, wskazując środki stylistyczne i określając ich funkcje – charakteryzuje obraz szlachty ukazany w <i>Panu Tadeuszu</i>; formułuje na ten temat opinie i oceny – określa charakter narracji – charakteryzuje narratora, dostrzegając jego różne oblicza (przytacza cytaty) – charakteryzuje Jacka Soplicę jako bohatera romantycznego, porównuje z innymi kreacjami	– przedstawia miejsce <i>Pana Tadeusza</i> w polskiej tradycji kultury – wskazuje w utworze elementy romantyczne i nieromantyczne – *wskazuje obecne w utworze elementy tradycji literackiej i kulturowej – wskazuje różnicowanie wiersza w zależności od sytuacji i bohatera – *wskazuje antyczny rodowód opisowości utworu – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl dzieła – interpretuje utwór, wykorzystując kontekst historycznoliteracki, biblijny, kulturowy – dostrzega w dziele idealizację obrazu przyrody i odejście od wierności realiom na rzecz odtworzenia „wyższego ładu świata” – *przygotowuje prezentację na temat wybranego aspektu <i>Pana Tadeusza</i>; wykorzystuje wiadomości z różnych źródeł oraz pozajęzykowe środki komunikacji – interpretuje dzieło, wykorzystując fragmenty prac naukowych znanych badaczy twórczości Mickiewicza – charakteryzuje, porównuje i ocenia bohaterów <i>Pana Tadeusza</i>; analizuje ich funkcję w przekazie dzieła – na podstawie <i>Epilogu</i> rekonstruuje obraz polskiej emigracji; *wykorzystuje kontekst mesjanistycznej koncepcji pielgrzymstwa polskiego – analizuje środki filmowe w obrazie A. Wajdy, porównuje film z literackim pierwowzorem, uwzględniając specyfikę ich tworzyw	- porównuje obraz szlachty przedstawiony w różnych utworach

	– określa obraz historii, jaki wylania się z <i>Pana Tadeusza</i> – interpretuje utwór, wykorzystując kontekst historyczny, biograficzny i literacki – przedstawia obecne w dziele wartości uniwersalne i narodowe – interpretuje film Wajdy, wykorzystując wiedzę o środkach filmowych – pisze recenzję filmu Wajdy – pisze na temat <i>Pana Tadeusza</i> wypracowanie (wypowiedź argumentacyjną, rozprawkę, szkic interpretacyjny) – korzysta z literatury naukowej, przetwarza i hierarchizuje znalezione informacje – wykorzystuje formę projektu, aby przedstawić znalezione wiadomości o <i>Panu Tadeuszu</i> i jego autorze	– pisze pracę (np. artykuł, rozprawkę, *esej) na temat relacji między dziełem literackim a jego filmową realizacją – pisze wypracowanie (np. rozprawkę, *esej) na temat wskazanego obszaru dzieła, wykorzystując różnorodne konteksty – gromadzi i przetwarza informacje na temat <i>Pana Tadeusza</i> znalezione w różnych źródłach	
J. Słowacki, <i>Testament mój.</i> Poeta i siła fatalna.	– wyjaśnia, na czym polega romantyczna koncepcja poety-wieszczka – przedstawia patriotyczny wymiar poezji wieszczów i jej rolę w zachowaniu polskiej tożsamości narodowej – *objaśnia etymologię słowa „wieszcz” – przedstawia formy kultu wieszczów funkcjonujące w polskiej tradycji, *wskazuje zjawiska świadczące o ich mitologizacji – wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu – rozpoznaje jego tematykę i problematykę wiersza, odnosi ją do zjawisk historycznych, kulturowych, egzystencjalnych oraz programu epoki romantyzmu – *samodzielnie znajduje w różnych źródłach materiały na ten temat – interpretuje wiersz Słowackiego, wykorzystując potrzebne konteksty (m.in. biograficzny, historyczny, egzystencjalny) – dokonuje analizy i interpretacji wiersza, w tym: określa sytuację liryczną i nastrój wiersza wskazuje obrazy poetyckie i interpretuje ich znaczenie wskazuje obecne w nim topoty (łódź, sternik, pogrzeb poety)	– *w koncepcji poety-wieszczka wskazuje elementy postaw romantycznych i filozofii epoki – wyjaśnia, czym było „brązownictwo” i na czym polegało „odbrązowianie” kultury narodowej (Żeleński-Boy, Gombrowicz) – *wie, czym jest epigonizm, odróżnia go od tradycji (dziedzictwa) – wyjaśnia pojęcie „kicz”, odwołując się do etymologii tego słowa – streszcza i parafrazuje wiersz, odróżnia streszczenie od parafrazy – dokonuje analizy i interpretacji wiersza, wykorzystując różne konteksty (biograficzny, kulturowy, historycznoliteracki itp.) – analizuje wersyfikację wiersza, określa funkcję jego melodyjności – wyjaśnia, dlaczego A. Kamiński uczynił cytat wiersza Słowackiego tytułem i motywem przewodnim swej książki, *odwołując się do pojęcia tradycji literackiej – wykorzystuje teksty naukowe do pogłębionego odczytania utworu	- dokonuje sfunekjonalizowanej analizy wiersza

	wskazuje środki stylistyczne (np. apostrofy) i językowe i określa ich funkcje interpretuje tytuł (odczytuje przesłanie, jakie poeta zostawił narodowi; wyjaśnia pojęcie siła fatalna) – wskazuje miejsce utworu w polskiej tradycji literackiej i historycznej, odwołuje się do tytułu utworu Kamińskiego – buduje wypowiedzi argumentacyjne ustne i pisemne; formułuje tezy i argumenty – uczestniczy w dyskusji, poprawnie formułuje pytania, odpowiedzi i oceny		
C. Norwid, *Fortepian Szopena. Norwidowska koncepcja sztuki doskonałej.	– *wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu – *rozpoznaje jego tematykę i problematykę oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi, społecznymi i estetycznymi – *określa budowę i kompozycję wiersza <i>Fortepian Szopena</i> – oraz jej funkcje – *wyodrębnia istotne dla przekazu wiersza tematy i topoty – *wskazuje motywy antyczne i biblijne i określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych – *charakteryzuje warstwę brzmieniową utworu – *rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje – *interpretuje treści symboliczne wiersza – *wykorzystuje w interpretacji wiersza potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, literacki, filozoficzny itp.) – *na podstawie poznanych utworów wyjaśnia, jak Norwid pojmował sztukę i piękno – *interpretuje zakończenie wiersza, dostrzegając paradoks sformułowania „ideał sięgnął bruku” – *wskazuje charakterystyczne cechy stylu Norwida (np. przemilczenia) – *wyjaśnia pojęcie romantycznej syntezy sztuk – *rozpoznaje obecne w wierszu wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworów – *pisze rozprawkę lub esej na temat poezji Norwida i jej problematyki	– *wskazuje w wierszu nawiązania biblijne, antyczne i kulturowe, objaśnia ich symbolikę i funkcje w utworze – *przedstawia odrębność społecznej i artystycznej postawy Norwida – *charakteryzuje wiersz wolny Norwida (budowę wersyfikację, rytm itp.) – *rozpoznaje zróżnicowanie rytmiczne utworu i określa jego funkcje, odnosi je do fragmentów dzieł Chopina – *rozpoznaje styl indywidualny Norwida i charakteryzuje go – *porównuje dzieła poetyckie, malarskie i muzyczne, sytuując je w różnych kontekstach – *formułuje tezę o Norwidowskiej koncepcji wybitnej jednostki i jej roli w postępie ludzkości; cytuje fragmenty dzieł – *odwołując się do wierszy i ich kontekstów, syntetycznie charakteryzuje Norwidowską koncepcję sztuki i artysty – *wykorzystuje informacje znalezione w literaturze przedmiotu do interpretacji utworów i syntetyzowania wiedzy	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Jak udaje nam się porozumieć? Znaczenie wyrazów.	– wyjaśnia pojęcie znaku językowego, który ma treść i znaczenie – opisuje znaczenie wyrazu – definiuje znaczenie wyrazu oraz semantykę jako naukę o znaczeniu – na przykładach wyjaśnia, czym jest treść, a czym zakres znaczeniowy wyrazu – *wymienia i definiuje typy znaczeń wyrazów (leksykalne, realne itp.), podając przykłady – wyjaśnia, czym jest definicja i jakie są jej składniki – wymienia i charakteryzuje różne słowniki języka polskiego (historyczne i współczesne), w tym – dostępne internecie – posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (w tym – etymologicznym); wykorzystuje znalezione w nich informacje	– charakteryzuje relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu (podając przykłady) – odróżnia definicję naukową od nienaukowej – buduje definicje wskazanych pojęć – porównuje różne słowniki języka polskiego oraz zawarte w nich definicje słów	- wykorzystuje wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
Mędrca szkiełko i oko. Styl naukowy i jego cechy.	– wyjaśnia pojęcie stylu, wskazując jego wieloznaczność – wyjaśnia, czym jest styl funkcjonalny – wymienia style funkcjonalne polszczyzny i przedstawia zasady ich stosowania – wymienia cechy stylu naukowego – rozpoznaje w tekście styl naukowy i wskazuje jego charakterystyczne cechy – odróżnia styl naukowy od jego popularnonaukowej odmiany, wskazuje cechy każdego z nich i różnice między nimi	– definiuje pojęcia: styl funkcjonalny, styl artystyczny, użytkowy, indywidualny, typowy, nieoficjalny, oficjalny – analizuje styl wskazanego tekstu naukowego – wskazuje środki językowe służące osiągnięciu podstawowych cech stylu naukowego (abstrakcyjność, precyzyjność, bezosobowość, obiektywizm itp.), rozpoznaje je w czytanych tekstach – *przedstawia spójną, syntetyczną charakterystykę wskazanego tekstu naukowego	- wykorzystuje wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
Jak wyrazy wędrują po języku? Zmiany znaczeniowe wyrazów.	– wymienia rodzaje zmian znaczeniowych (rozszerzenie, zawężenie, przesunięcie znaczenia) wyrazów i ilustruje je przykładami – rozpoznaje zmiany znaczeniowe, jakie nastąpiły w podanych wyrazach – wykorzystuje słowniki dawnej polszczyzny do określenia zmian znaczeniowych wyrazów	– analizuje przekształcenia znaczeń wskazanych wyrazów	- określa funkcję zjawisk językowych w podanych tekstach

Tropy poetyckie czy codzienne środki językowe? Metafora, metonimia i synekdocha w języku.	- wyjaśnia, czym jest metafora, - analizuje budowę metafory na różnych przykładach - wskazuje metafory funkcjonujące w języku codziennym, wyjaśnia ich znaczenia i pochodzenie - wyjaśnia, czym jest stereotyp językowy - odróżnia metaforę poetycką od metafory językowej - rozróżnia metonimię i synekdochę; wskazuje je w tekstach - w czytanych tekstach rozpoznaje metafory, metonimie i synekdochy; określa ich funkcje - rozróżnia tropy i figury stylistyczne: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, anaforę, paralelizm składniowy; rozpoznaje je w tekstach i określa ich funkcje	- na przykładach analizuje różnice między metaforą poetycką a metaforą językową - definiuje metonimię i synekdochę; wyjaśnia, co stanowi istotę każdej z nich - definiuje tropy i figury stylistyczne: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, anaforę, paralelizm składniowy; podaje przykłady - buduje spójne wypowiedzi w formach: definicja, hasło encyklopedyczne	- wykorzystuje wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
Język i styl romantyzmu.	- wyjaśnia (ogólnie), czym był styl utworów romantyzmu - wymienia charakterystyczne cechy języka artystycznego romantyzmu, podaje ich przykłady (np. specyficzne funkcje przerzutni, niedopowiedzenie, metaforyka, poetyzmy, kontrasty stylistyczne, neologizmy itp.) - *rozpoznaje w tekście paronomazję i określa jej funkcję - w poznanych utworach romantycznych wskazuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne - wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji utworów romantycznych - wymienia zakresy słownictwa, które weszły do poezji romantycznej (język codzienny, prozaizmy, zdrobnienia, regionalizmy, archaizmy, egzotyzy, wyrazy rzadkie itp.); wskazuje je w tekstach literackich - odróżnia styl od stylizacji, rozpoznaje stylizację romantyczną – przedstawia główne przemiany języka polskiego w I połowie XIX wieku	- charakteryzuje ukształtowanie językowe wskazanego utworu romantycznego - szerzej charakteryzuje specyfikę języka artystycznego romantyzmu - charakteryzuje słownictwo wskazanych utworów romantycznych, wskazując specyficzne środki leksykalne i określając ich funkcje - *wyjaśnia, na czym polegała demokratyzacja języka poetyckiego - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl najważniejszych twórców romantycznych - *rozpoznaje i charakteryzuje typowy styl utworów romantycznych	- wykorzystuje wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
W stronę uporządkowania polskiej ortografii...	- wymienia cztery główne zasady polskiej ortografii (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną)	- szerzej omawia każdą z zasad polskiej ortografii, podając przykłady - analizuje błędy ortograficzne, *odwołując się do właściwych zasad	- analizuje przyczynę błędów ortograficznych, *odwołując się do właściwych zasad

Cztery główne zasady ortograficzne.	– stosuje poprawną pisownię wyrazu, *uzasadniając właściwą zasadą– wyjaśnia, czym jest uzus w ortografii (podaje przykłady)– wie, czym zajmuje się Rada Języka Polskiego, potrafi znaleźć jej wyjaśnienia na stronie internetowej– rozstrzyga wątpliwości ortograficzne, posługując się słownikami języka polskiego (ortograficznym, etymologicznym, skrótów i innymi)– wykorzystuje wiedzę o zasadach ortograficznych w pracy nad tekstem własnym i cudzym; dostrzega i koryguje błędy ortograficzne		